

SVENSK FALLSKÄRMSSPORT

SVENSKA FALLSKÄRMSPÖRBUNDETS MEDLEMSMAGASIN

Ukraina levererar

Nyfiken På – Sonja

AFF-kurs i Portugal

CYPRES
Reliability made in Germany

**SAFETY
IS BUILT ON
TRUST**

**TRUST
IS BUILT ON
RELIABILITY**

photo: @puroskydive
Kenisho Capital NP

Pete Allum and Dani Roman in Lauterbrunnen, Switzerland. Congratulations to **Pete Allum** on his induction into the **Skydiving Hall of Fame.**

WWW.CYPRES.AERO

Trettonde säsongen är här

2011 gick jag min elevkurs i Fallskärmsklubben Aros och nu inleder jag min 13:e säsong i den här sporten som vi alla förälskat oss i. Jag tänker ofta och mycket på hur relationen mellan mitt egna jag och fallskärms hoppningen sett ut från starten. Jag minns hur jag aningen förskräckt, men med enorm energi och vilja tog mig igenom elevutbildningen som till slut kom att omfatta ett smärre rekord av 22 AFF-hopp fördelat på 2011 och 2012. Det var en tid med blandade känslor. När jag sedan stod klar försommaren 2012 med mitt A-cert började jag förälska mig i sporten, precis som de flesta av oss gör.

De första åren var jag helt förlorad, jag ville vara med på allt, träffa alla, hoppa så mycket plånboken tålde och umgås med mina nyfunna vänner även efter att hoppssäsongen var över. Jag började engagera mig i klubben, i tävlingsverksamhet och i festsammanhang. Några år senare påbörjade jag ett sommarvikariat på förbundets kansli och kort därefter blev jag redaktör på tidningen. Plötsligt var fallskärms hoppning allt jag gjorde och en ny känsla infann sig. Förälskelsen gick över i en mer sansad kärlek till sporten.

Jag kände än mer större respekt för riskerna och en ödmjukhet att jag förmodligen aldrig skulle bli en särskilt skicklig fallskärms hoppare som skulle delta i tävlingar eller på liknande sätt utmärka mig. Det tog ett antal år för mig att acceptera att jag aldrig skulle bli annat än en väldigt ordinär fallskärms hoppare, men känner mig idag helt okej med det. Allt eftersom åren gått har vikten av att hoppa säkert blivit det viktigaste och därefter att ha så roligt som möjligt. Såklart vill man ju utvecklas, men de senaste åren skulle jag kalla mig för en typisk "vacker väder-hoppare". Jag hoppas när vädret är bra, vindarna trevliga och när jag har vänner på plats som jag gärna hoppas med. Jag väljer mina hopp med omsorg och vill få ut mesta möjliga av dem. Det finns fortfarande hopp att göra på min bucketlist, som att få chansen till ett

ballonghopp som hittills aldrig blivit av. Men jag har nog aldrig varit den där hopparen som velat prova allt, utan valde tidigt bort sådant som jag tyckte verkade mer riskfyllt eller som kräver färdigheter som jag helt enkelt inte besitter.

Men vad är då kontentan av min långa utläggning. Jo, jag tror att det är viktigt att ALLA olika sorters hoppare finns och att vi gör vad vi kan för att uppmuntra så många som möjligt att stanna i sporten. Alla är här av olika anledningar men tillsammans utgör vi den gruppdynamik som är nödvändig för klubbarnas och sportens överlevnad. En del hoppas mycket och bidrar på det sättet både genom att få flygplanet att snurra samt med erfarenhet och instruktörskap. En liten del av oss tävlar och representerar Sverige i mästerskap. Andra står mer i bakgrunden och engagerar sig i klubbstyrelse och på annat sätt ideellt. Allas kunskaper, förmågor, kompetenser och personligheter är viktiga för att sporten ska bli det den är.

Även om min ambitionsnivå sjunkit på vissa punkter så är min högsta vilja att vara/bli en säker fallskärms hoppare! Som tänker efter före, och som värnar om allas säkerhet och inte bara min egen. Gällande säkerhet vill jag utvecklas så mycket jag kan och aldrig ge mig in i situationer jag inte har kunskap att hantera. Så jag ser fram emot en ny säsong, där jag tar en kopp te på verandan med vänner lika mycket som jag hänger i min stora trygga Sabre 2 170. Eller bidrar med att stå hoppleddare så att andra får ha roligt, eller hjälper till att ordna någon festlighet för allas trivsel och gemenskap.

Ett mål jag ändå har för säsongen är att åka runt till olika klubbar och hälsa på. Lära känna hoppare jag bara ser på papper, göra något hopp, ha trevligt och vara lite av ett ambulerande kansli där jag kan stå till tjänst på plats i stort och smått. Hoppas att vi ses i sommar!

Penny

Innehållsförteckning

- 4 Kalendariet, notiser
- 6 RI-spalten
- 7 Incidentrapporter
- 9 Ordförandespalten
- 10 Riksstämman
- 11 Fyra Frågor – tävlande
- 12 Ukraina levererar
- 14 Klubbkollen – vad har hänt sedan sist? Fallskärmsklubben Cirrus Göteborg
- 16 Nyfiken På – Sonja Michanek
- 21 Redaktionen Grillar – Johannes Bergfors
- 22 Flockingevent i Slovenien
- 24 Världsrekord för tjejer i headdown
- 26 AFF-kurs i Portugal
- 27 Tankar från "Down Under"
- 29 En hoppares tankar
- 30 PIA-symposiet

Foto: Andreas Mosling

Bergsflocking i Slovenien.

Ansvarig utgivare

Jens Grahn
jens.grahn@sff.se
Svenska Fallskärmsförbundet

Layout, originalarbete, bildredigering och distribution:

V-TAB Falkenberg,
anna.ohrbecker@v-tab.se

Annonser

SFF kansli
021-41 41 10
info@sff.se

Signerade artiklar

Signerade artiklar speglar författarens bild av verkligheten och inte nödvändigtvis Svenska Fallskärmsförbundets.

Insänt material

Redaktionen ansvarar endast för beställt material. Vi förbehåller oss rätten att redigera insända texter och bilder. Godkännande av publicering i SFS är samtidigt publiceringsgodkännande av det tryckta materialet som en laggupplöst PDF-fil på hemsida för SFF eller SFS.

Preliminära utgivningsveckor för 2023

nr.1 v.17
nr.2 v.29
nr.3 v.40
nr.4 v.51

Adressändring

Medlemmar i Svenska Fallskärmsförbundet, samt övriga mottagare och prenumeranter skickar adressändring till SFF, info@sff.se

Prenumeration

Icke medlemmar som önskar prenumerera på Svensk Fallskärmsport kontaktar SFF:s kansli, se kontaktuppgifter nedan. Pris för fyra nummer inom Sverige: 500 kr.

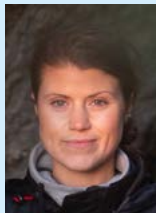
Svenska Fallskärmsförbundet

Sjöhagsvägen 2
721 32 Västerås
Telefon: 021-414110
E-post: info@sff.se
Hemsida: www.sff.se

Redaktörer

Penny Robertson-Pearce
0702-75 97 47
info@sff.se

Pixine Lyckner
0733-23 13 13
pixine@live.se

Linda Lundberg
0707-35 59 60
linda.lundberg@gmail.com

Kalendariet

Med reservation för ändringar

April:

- 19–23** Hoppmästarkurs, FK Aros och SYD
19–22 VM Indoor Skydiving, Slovakien

Maj:

- 15–19** Tandemexamination, Stockholms FSK, Gryttjom
15–20 Precisionsläger och tävling, Stockholms FSK, Gryttjom
18–21 Hoppning i Skövde, FK Cirrus Göteborg
26–28 Uppvisningscamp, Skånes FSK

Juni:

- 12–16** AFF-examination, Gryttjom
21–25 Midsummer Freefly Festival, 60-årsjubileum, Skånes FSK
27–1/7 Young Guns, FK Aros
30–8/7 Bänkås Family Week, Sundsvalls FSK

Juli:

- 3–7** Wingsuitcamp, Stockholms FSK
12–14 SM i Canopy Piloting, Stockholms FSK
25–29 Aros Freefly, FK Aros
27–29 SM Frifallgrenar, Skånes FSK
30 SM, reservdag

Flygsportförbundet sponsrar med 50 000 kronor

SFF ansökte om medel från Flygsportförbundet för att kunna subventionera klubbarnas kostnader för de hyrriggar som klubbarna fått hyra av SFF de senaste åren. Tack vare bidraget på 50 000 kronor har SFF kunnat reducera hyran med 70 procent. Hyran går till omkostnader för räddningsutlösare bland annat. Tanken är att nya hoppare som är upp till 25 år ska kunna låna hyrrigg kostnadsfritt. Allt för att stötta och främja att yngre hoppare ska ha möjlighet att hoppa utan de merkostnader som hyran av utrustning innebär. SFF äger 24 riggar som i dagsläget är fördelade på tolv klubbar.

Liten men ambitiös BAS-kurs

I februari hölls en mindre BAS-kurs med drygt 40 deltagare på Bosön i Stockholm. Stämningen och ambitionsnivån var på topp i de tre grupper där erfarenheter utbyttes och framtida vänskapsband knöts. Kursinnehållet är ganska omfattande och alla lämnade kursen med många nya matnyttiga kunskaper och reflektioner. Nästa BAS-kurs är planerad i november för alla elever som går kurs 2023.

De uppskattade kursledarna var Karin Lien, Kristian Johansson, Matti Sepponen, Fredrik Johansson, James Cumberland och Joakim Berlin.

Foto: Penny Robertson-Pearce

Nöjda kursledare och deltagare på årets BAS-kurs

Sverige stod värd för ISC-möte i slutet på januari

International Skydiving Commission, ISC, har årligen möte där alla kommittéer samlas för att presentera året som gått, föreslå regeländringar och ta beslut. Veckan avslutas med en stämma.

I år genomfördes mötet i Malmö och vår svenska representant i ISC:s styrelse, Elisabet "Bettan" Mikaelsson, stod för det mesta gällande förberedelser och arrangemang. Bettan berättar att drygt 70 delegater var på plats från 30 olika länder. Det finns 16 kommittéer och arbetsgrupper, en för varje gren inom fallskärms hoppning men också grupper som arbetar med media, domarfrågor, ekonomi, regler, teknik och säkerhet. Bettan berättar: "Veckan inleddes med öppna kommittémöten där alla är välkomna att lyssna och ta del av deras arbete och planering. Zeljko Tanaskovic är svensk förbundsdomare och ordförande i domarkommittén, och Ulf Tingnert är medlem i paraski- och stil & precisionskommittén."

På lördagen avslutades veckan med stämma och avslutningsbankett. Bettan fick förnyat förtroende och fortsätter som förste vicepresident i ISC styrelse, en post som hon haft i fem år. "Det är lite kul att poängtera att vi haft en helt kvinnlig styrelse sedan 2018, men i år fick vi göra ett fyllnadsval och en man valdes in." Flygsportförbundet gick in med ekonomiskt stöd för att arrangera det internationella mötet, något som gör att ISC:s budget inte behöver belastas. "Vi är tack-

Foto: Privat arkiv

ISC:s styrelse 2023, Elisabet Mikaelsson andra från vänster.

samma för stödet", säger Bettan och lägger till: "Gunlög Edgren var representant för Flygsportförbundet och Fallskärmsförbundet under veckan och höll ett mycket uppskattat tal vid stämmans inledning. Dagen avslutades med en middagsbankett på hotellet." Bettan förklarar att inga stora regeländringar gjordes i år men vill lyfta fram några saker. "Parasport får en egen kommitté från att tidigare bara varit en arbetsgrupp. Ett annat beslut som togs var att från i år räcker det att ha två jurymedlemmar på plats på de internationella tävlingarna, jämfört med tre tidigare år. Den tredje jurymedlemmen kan vara tillgänglig hemifrån."

CYPRES made in Germany
 highest Reliability

Kontrollantmöte i februari

Den 11 februari hölls det numera årliga kontrollantmötet i Västerås. Det var 28 kontrollanter och kontrollantelever samlade från hela Sverige. I samband med mötet examinerades två nya kontrollanter, Elin Anderzon och Sara Hall. Tre nya fallskärmstekniker blev också godkända, Henrik Grentzelius, Laila Abrahamsson och Sara Hall.

Håkan Andersson, ordförande i materi-elkommittén (MK), berättar om några av de viktigaste punkterna som togs upp på mötet.

”Vi hade tekniska diskussioner rörande räddningsutlösare och vilka argument det finns för att ställa upp utlösningshöjden. Jag informerade också om hur man hanterar en räddningsutlösare vid en allvarlig olycka.”

Vidare berättar Håkan att det fördes många bra och givande diskussioner

om aktuella ämnen som hur man som kontrollant ska agera i samband med en olycka om man är den som packat den inblandade utrustningen. ”Ett annat ämne som diskuterades var åldersgränser på utrustningar som har komponenter med olika tillverkningsdatum”, berättar Håkan.

Försvarsmakten var inbjuden av MK att informera om sin fallskärmsverksamhet. MK informerade även om hur arbetet går med fallskärmstekniker och räddningsskärmar.

En aktuell punkt som också togs upp är huruvida SFF kan godta reservompackningar som gjorts av kontrollanter i andra länder. Detta särskilt med anledning av USA:s skärpta krav. ”Från och med i år får man bara använda en rigg som blivit ompackad av en FAA-rigger när man hoppar i USA”, berättar Håkan. Avslutningsvis hölls lite fortbildning avseende nya riggar, MARD-lösningar och FXC:er.

Utmärkelser 2022

Utmärkelserna för 2022 kommer att delas ut vid lämpliga tillfällen under 2023.

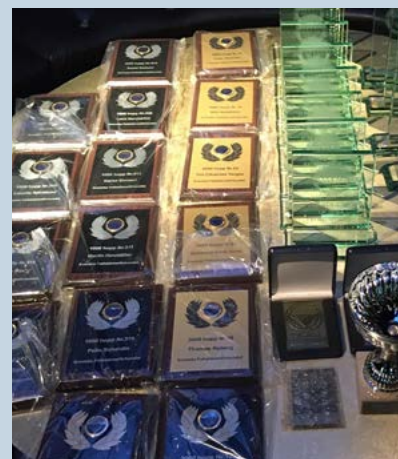

Foto: Jens Grahn

1000 HOPP:

Johannes Andersson
Björn Gunnelöf
Felix Holmertz
Malin Ek
Rickard Bergh
Jennifer Lundberg

2000 HOPP:

Johannes Andersson

3000 HOPP:

Thomas Gårdängen
Björn Leander
Henrik Raimer

5000 HOPP:

Anders Brouzell

10 ÅR I SPOR TEN:

Johan Sahlin
Joackim Johansson
Niclas Lagerbäck
Malin Ek
Bruno Mercep
Osama Ben Said
Björn Leander
Johannes Andersson
Joel Ingemarsson

20 ÅR I SPOR TEN:

Johan Edvall
Robert Alasutari

30 ÅR I SPOR TEN:

Magnus Svensson

Safety Day i klubbarna

Safety Day har genomförts i många klubbar redan när du har den här tidningen i handen. I vissa klubbar ska det genomföras inom kort. Safety Day syftar till att hoppare ska fördjupa sig i fallskärmshoppningen och säkerhetskulturen. Inför årets säkerhetsdagar hade RI, Sven Mörtberg skickat ut ett gediget förslag på de punkter som kunde vara lämpliga att ta upp.

1. Information från SFF, RI och USK
2. Massa & balans – kompetenshöjning av klubbens hoppare (OBLIGATORISKT PASS)
3. Flyg- och landningsregler fallskärm – disciplin i luften och vid landning, tydliga lokala regler
4. Uthoppordning: Liftplanering med indelning av lift med hänsyn till alla olika typer av fallskärmshopp – lokala principer/regler
5. Rapportering felfunktioner, skador, incidenter med mera
6. Dödsolyckor 2022 – slutsatser och rekommendationer
7. Dan BC:s Safety Day briefing från 2020 – video. Dan är en mycket erkänd FS-hoppare med 40 år i sporten och 30 000 hopp
8. Nödprocedurer flygplan – träning. SBF 404:09
9. Reservdragsprocedur – träning
10. Åtgärder vid olycka

Chefsinstruktörerna i respektive klubb hade utifrån förslaget planerat dagarna för att passa klubbarnas behov på bästa sätt.

Många klubbar genomförde även rullningsövningar, med tanke på att det under 2022 rapporterades många onödiga skador i samband med landning.

RI-spalten

Ett nytt hoppår stundar och med den alla möjligheter till fantastiska upplevelser. Men också risker. Som alla actionsporter är fallskärmshoppning inte ofarlig att utöva – snarare tvärt om. Den kan vara livsfarlig om man gör fel! Men vi gör allt för att kunna utföra den så säkert som möjligt.

En stor utmaning vi har är att vi ibland har en tendens att underskatta riskerna, samtidigt som vi överskattar vår egen förmåga att hantera dessa risker. Det här görs inte medvetet, utan smyger sig successivt på i takt med antalet hopp.

Därför måste du ha beredskap vid varje hopp att något kan hända och att du måste kunna agera rätt på det. För att det i sin tur ska fungera måste du träna. Kontinuerligt! Men, det är extra viktigt nu i början av säsongen när du är ringrostig och inte alls i samma form som förra säsongen. Nu gäller det att återfå formen, precis som i vilken annan idrott som helst. En stor skillnad mot andra idrotter är att du inte bara ska utföra tekniska manövrar, du ska dessutom vara beredd att utföra en nödprocedur under stress där resultatet av utförandet är kopplat till en hög risk. Därför måste reservdragsproceduren vara så väl inövad att det är en automatiserad process. När en situation uppstår som innebär att du behöver dra reserven, ska du lugnt konstatera det, ta ett djupt andetag och sen utföra reservdragsproceduren effektivt utan tvekan. Beslutet när och på vilken höjd senast du ska dra reserven har du redan fattat på marken och drillat in i din välövade reservdragsprocedur.

Inom fallskärmshoppning har vi numera alla förutsättningar att utföra vår sport på ett säkert sätt. Under åren har vi samlat på oss ovärderliga erfarenheter som gör att utbildningen aldrig varit bättre. Vår fallskärmsutrustning utvecklas ständigt och har aldrig varit säkrare. Hopp tekniker förbättras hela tiden och tack vare vindtunnelns intåg, flyger vi på en helt annan nivå än tidigare.

Så, manegen är krattad för att du ska kunna genomföra vår sport på ett så säkert sätt som möjligt. Men det händer inte av sig självt! Det är DU som till syvende och sist avgör om du och dina hoppkamrater landar säkert eller inte efter ett hopp. Ta ansvar för din egen säkerhet, riskbedömning och förberedelse inför varje hopp.

En sund säkerhetskultur vilar på goda värderingar – inte på ögontjeneri eller rädsla för formella konsekvenser. De regler vi har i SBF samt riktlinjer och instruktioner som klubben har, är till för att vi ska kunna utföra vår sport så att ingen skadar sig. ALLA omfattas och behöver bidra till säkerhetskulturen. De som är mer erfarna hjälper de som har mindre erfarenhet.

En vänlig påminnelse som gäller extra mycket vid säsongstart:

Tänk på hur man gör i andra idrotter när en ny säsong startar. Det handlar om grundläggande teknikövningar som nöts in om och om igen, innan man går vidare till mer avancerade övningar. Acceptera att du är ringrostig och ännu inte är mogen att utföra alla utmanande

manövrar som du kunde när du var i toppform senast. Nu gäller det att komma i form igen, både tekniskt och säkerhetsmässigt.

När du vill göra något nytt eller har en ny utrustningsdetalj, stäm av det med din CI.

Ta ansvar för din egen säkerhet, riskbedömning och förberedelse inför varje hopp

En enkel minnesregel som kommer tjäna dig väl är att addera max en (1) ny sak i taget. Det blir för mycket med ny säsong, nytt hoppfält, nytt flygplan, ny exit, ny hoppkamrat, ny skärm, ny rigg, ny GoPro, ny hjälm, ny höjdmätare, ny höjddarnare och så vidare.

Om du inte deltog på klubbens *Safety Day* – kontakta din CI om vad som gäller!

Många ord om säkerhet från min sida, men jag vill understryka att det inte är ett motsatsförhållande mellan att ha roligt och att hoppa säkert. Glädjen får vi aldrig tappa bort!

Nu laddar vi för en lyckad hoppsäsong och låt oss tillsammans göra 2023 till svensk hoppnings minst olycksdrabbade år någonsin!

Vi ses på fältet!

Sven Mörtberg
SFF:s riksinstruktör

Incidentrapporter

Säsongen är snart i gång i våra klubbar och här delar Jesper Bergstrand, medlem i USK, med sig av sina tankar inför hoppstarten. I tre inkomna incidentrapporter 2022 finns situationer som kan uppstå och som man behöver förbereda sig inför.

Jesper Bergstrand,
medlem i Utbildnings- och
Säkerhetskommittén.

Första händelserapporten, hopp med wingsuit

Här berättar en hoppare att hen gör sitt första wingsuithopp. Det är rätt så molnigt, men inledningsvis går det planerade hoppet och dummy-dragen bra. Vid det skarpa draget, som påbörjades på 1500 meter, upplever hen att handtaget sitter hårdare än förväntat. Hopparen rullar runt på rygg och får börja arbeta med att bli stabil och blir detta runt 1000 - 1100 meter och drar där. Huvudskärmen öppnar med 3-4 varv snodd och eftersom hopparen hänger lägre än planerat så landar hen ute. Landningen går bra.

Hopparen skriver själv: "Lärdom: gör inte första wingsuithoppet i moln och träna drag mer före".

Bra lärdom och reflektion, tycker jag.

Skall vi göra något nytt, speciellt om det involverar ny utrustning, nya rutiner vid drag eller annat, behöver vi se till att vi har de bästa förutsättningarna. Vi har hur mycket tid på marken som helst mellan hoppen och vi kan träna med vår utrustning där så mycket vi behöver (och utöver det) och vi kan också välja när vi hoppar och under vilka omständigheter.

Gör du något nytt så lägg inte in för mycket på samma gång. Och tänk på att vissa typer av hoppning, som involverar till exempel ny utrustning av något slag, är mycket mer krävande än vad du är van vid.

Andra händelserapporten, 'Line of flight'

I den andra rapporten beskriver hoppledaren (HL) att en solo-hoppare hoppade av cirka sex sekunder efter föregående grupp och gjorde sedan ett hopp som växlade mellan magflygning, volter och att testa att sitta. Vid drag upptäcker hopparen att hen är nära andra hoppare ur föregående grupp.

HL skriver att man gått igenom "Line of flight" och vikten av att inte röra sig längs denna, och hopparen har även fått en genomgång av erfaren friflygare om klubbens friflygningsregler.

HL fångar upp en kunskapslucka på ett bra sätt här; även om vi hoppar ensamma, behöver vi ha koll på var i "Line of flight" vi är och orientera oss därefter. Vissa typer av flygning gör också att vi förflyttar oss väldigt effektivt även om vi inte tror det. Vi hoppar aldrig "bara av". Vi måste alltid ha en plan.

Tredje händelserapporten, pilotskärmen i turbulens

Det sista exemplet är en hoppare som drar sin skärm, räknar till fyra sekunder, men inget händer. Kontrollerar höjden och är då strax över 600 meter. Hopparen går in och skall påbörja reservdragsprocedur när skärmen kommer ut.

HL skriver att det förmodligen har handlat om att pilotskärmen hamnat i turbulensen bakom hopparen och när kroppsställningen ändras vid påbörjad reservdragsprocedur tar pilotskärmen äntligen luft. Hopparen hänger under skärm på cirka 550 meter.

Bra av hopparen att behålla höjdmedvetenheten hela tiden och bestämma sig när det är dags att påbörja reservdragsprocedur.

Det är inte alls ovanligt att vi har puls när vi närmar oss drag och när inget händer efter draget behöver vi följa vår plan. Här har hopparen gjort detta, även om hen beskriver situationen som stressig.

Det är inte alltid lätt att veta vad som är orsaken till fördröjningar men vi behöver alltid lösa ut skärmen så att vi presenterar pilotskärmen i fri luft väl ute från kroppen, inte slentrianmässigt hysta ut den. Vi behöver också se till att våra packjobb är bra så att vi minimerar risken till pack-/utrustningsrelaterade händelser.

Hoppsäsongen är så smått i gång när du läser detta. Ta dig tid att komma i gång, umgås med din utrustning och kolla av den, repetera dina rutiner och beslutshöjder.

Blå himmel på er!

/Jesper

"Bra av hopparen att behålla höjdmedvetenheten hela tiden och bestämma sig när det är dags att påbörja reservdragsprocedur."

#WHATWELOVE

**"PURE ENJOYMENT
UNDER CANOPY"**
- ALETHIA AUSTIN

**PERFORMANCE
DESIGNS, INC.**
WWW.PERFORMANCEDESIGNS.COM/SABRE3

Ordförandespalten

Ny tid – Ny strid var titeln på en rappskena från 2000. Men det är också situationen vår idrott står inför under den kommande säsongen.

Jag vill börja med att tacka för förtroendet att leda styrelsens arbete ett år till. Styrelsens sammansättning är oförändrad vilket är bra under rådande situation, då det ger oss möjlighet att slutföra de påbörjade viktiga och efterfrågade processerna i ett påfrestande läge för sporten. Jag vill dock redan nu uppmana alla medlemmar att börja tänka på lämpliga efterträdare i styrelsearbetet. Förnygring och förnyelse är viktig, och på samma sätt är det viktigt att styrelsens sammansättning i så stor grad som möjligt representerar hela hoppssverige. Med det sagt är det inte bra att ha en styrelse bestående till stor del av äldre manliga maghoppare. Fallskärmsporten är större än så...

Som tidigare redovisats står vi inför stora utmaningar med vikande medlemsantal, färre genomförda hopp, lågt deltagarantal på tävlingar och som följd generellt ansträngd ekonomi i flertalet klubbar. Vi kan också se att vi har färre anmälda till grundkurser än normalt. Är det ett uttryck för den nuvarande ekonomiska situationen i samhället? Eller är det så att fallskärmsport inte längre attraherar i samma utsträckning? Försvinner vi i mängden i dagens snabbare och mer extroverta mediebrus? Vad kan vi göra för att synas mer? Attrahera mer? Profiler oss mer som den idrott vi är? Hur kan vi finna nya målgrupper och mer effektivt nå ut till våra potentiella elever och tandemkunder? Klart är att vi gemensamt måste lösa detta för att överleva på sikt. Alla idéer mottages tacksamt.

En annan oroande men tydlig tendens är att vi har ett vikande intresse för att vidareutbilda sig till instruktör. Det gäller samtliga instruktörsfunktioner. Vad har hänt där? Varför är det inte längre lika attraktivt att jobba som instruktör och hjälpa sina kamrater vidare i utvecklingen inom hoppning? Handlar allt bara om ersättning och förmåner och en sviktande motivation att arbeta ideellt? Hela vår verksamhet är uppbyggd kring ideella klubbar där medlemmar bidrar till det gemensamma. Med daglig drift, skötsel, utbildning, underhåll och som en del av gemenskapen, både i den egna klubben och i hela hopp-Sverige. Det är unikt och fantastiskt, och är det som gör att vi kan ha så många klubbar och bedriva hoppning på så många platser. Alternativet är det internationella konceptet med några få kommersiella hoppfält där vi alla är kunder som betalar för en tjänst. Men då försvinner mycket av den gemenskap som också är en stor del av fallskärms hoppningen som helhet. Spontana husvagnscampingar, kvällsbrador, bastukvällar, årsfester, gemenskap och samhörighet. Då är vi ”kunder i en butik”, som köper en tjänst och får vad vi betalar för.

Fallskärmsporten är VI. Vi alla gemensamt ÄR klubbarna, skratten, sporten, utvecklingen, utbildningen, gemenskapen, glädjen, framgångarna och samhörigheten. Klubbarna är förbundet och SFF:s styrelse är en stödjande funktion för att underlätta klubbarnas verksamhet. Vi har ett gemensamt ansvar att vända trenden och enda sättet det kan göras på, är genom att alla och envar gör lite till, tar ett extra steg, i det stora och det lilla. Om alla HM gör minst ett HM-hopp underlättar vi inte bara utbildningen för elever men skapar också större samhörighet. Om vi alla ägnar en minut åt att prata med den som är ”ny på altanen” skapar vi en välkomnande atmosfär som inkluderar i gemenskapen. Listan kan göras oändlig men om ”alla gör sitt och en sak till” tror jag vi har kommit en lång väg.

Med nya tag och frisk energi tar vi nu tag i säsong 2023 med förhoppning om en varm sommar, fluffiga moln och mycket olycksfri hoppning. En mycket viktig och uttalad målsättning denna säsong är att öka deltagandet på tävlingar. 2022 gav oss en mycket välkommen ökning i antal deltagare i kalottgrenar såväl som 10-mannaspeed som vi hoppas fortsätter i år. SM i frifallsgrenar arrangeras i år av Skånes Fallskärmsklubb i juli och det uttalade målet är att ha minst tolv tävlande lag så vi uppmanar alla klubbar igen att ställa upp med minst ett fyрманlag. Ett ökat deltagande i tävlingsverksamheten är mycket viktigt för att vi ska få bibehålla vår SM-status. Det är kul att tävla så låt oss gemensamt göra SM till en ”happening” man inte vill missa, och samtidigt fylla säsongen med meningsfull träning tillsammans...

Jocke Berlin
ordforande@sff.se
0704-82 18 84

Blue Skies

SPECIALFÖRBANDENS FALLSKÄRMSSKOLA REKRYTERAR

HOPPMÄSTARE FALLSKÄRMS- TEKNIKER

Specialförbandens fallskärmskola i Karlsborg är kompetenscentrum för all fallskärmsstjänst inom Försvarsmakten.

Såväl hoppmästare som fallskärmsmekaniker är nyckelpersoner för verksamheten, därför ställs det höga krav på dig som söker.

Har du det som krävs?

Läs mer på
jobb.forsvarsmakten.se

Riksstämman utan överraskningar

Text: Penny Robertson-Pearce

15 klubbar var representerade när det efter flera år av digitala riksstämmor, på grund av pandemin, äntligen var dags att ses på riktigt den 11 mars i Stockholm. För en del var det kära återseenden och för en del nykomlingar fanns fina möjligheter att knyta kontakter för framtida samverkan.

Allt som oftast är det vad som sägs mellan de obligatoriska punkterna, under lunchen och på fiket, som ger den största behållningen för dem som är på plats. Och så var det även denna gång på stämman som inleddes med förmöte på förmiddagen. Stämningen var god och diskussionsklimatet öppet och positivt.

Vi måste tävla mer i Sverige

SFF:s ordförande Joakim Berlin gick igenom verksamhetsberättelsen för 2022 och vissa punkter diskuterades flitigt. Trenden med nedåtgående medlemsiffror, antal hopp gjorda, antal anmälda till instruktörsutbildningar och så vidare märks tydligt ute i klubbarna. Förslag på åtgärder för dessa punkter är ett ämne som är ständigt återkommande år från år. "Hur får vi fler att hoppa mer?" Årets stämma var rörande överens med förbundsstyrelsen att ett viktigt grepp, är att få fart på tävlandet i Sverige.

Mer intresse för tävling och fler tävlingar kommer att skapa ett incitament för att hoppare vill satsa på sin hoppning och stanna kvar i sporten. De senaste årens SM-tävlingar har haft oroväckande lågt deltagarantal och förbundet är villiga att gå in med stödsatser för att främja tävlingsverksamhet i högre grad än tidigare.

Jocke Berlin lyfte fram vikten av tävling: "Vi behöver tävla mer och än mer framstå som en idrott, i stället för att bara vara en rekreationsverksamhet. Om vi ska ha fortsatt stöd av Riksidrottsförbundet och tillträde till luftrummet i framtiden måste vi kunna klassa fallskärmshoppning som en idrott."

En anledning till att färre tävlar idag jämfört med förr har också med att göra att det finns för många olika sorters fallskärmshoppning att ägna sig åt, där många exempelvis ägnar sig åt vinkelflygning som i dagsläget inte går att tävla i. Kanske är det dags för aktiva och erfarna hoppare i den genren att fundera på hur regler och utförande skulle kunna se ut, för att få det till en utmanande, rolig och säker tävlingsgren.

Ny kommitté bildad

RI, Sven Mörtberg redogjorde för kommittéernas arbete och vikten av att ha dessa expertgrupper inom olika områden. Sven har stor hjälp i sakfrågor av både materielkommittén och flygkommittén men framför allt av USK, Utbildnings- och Säkerhetskommittén. Den sistnämnda har tagit fram ett förslag på att införa en medicinsk kommitté, i stället för som idag enbart en förbundsläkare. I kommittén kommer det att ingå en flygläkare, en fysioterapeut och

en psykolog. Erfarna personer i sin expertisroll och även med bred och erfaren förankring i fallskärmssporten. Den nya kommitténs huvudsakliga fokus kommer att vara medicinfrågor som gäller våra befintliga medlemmar.

I flygkommittén kommer en del organisatoriska förändringar att ske och det pilotmöte som skulle genomförts i mars har skjutits upp och kommer att hållas i höst istället.

Totalförsvaret

En annan stor och viktig roll för SFF är vår roll som en del av totalförsvaret. SFF har idag ett ganska stort samarbete med både Försvarmakten och MSB, myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Jens Grahn som är ordförande i totalförsvarkommittén informerade: "Vi har ett gott samarbete med både FM och MSB, något som är viktigt att vi upprätthåller även framledes. Vi behöver hela tiden se över var vi, som Frivillig Försvarsorganisation, kan vara till nytta för dem." Jens förklarade också att vi idag får organisationsbidrag, från både FM och MSB, som är en viktig intäkt för SFF, för att till exempel kunna ha ett fungerande kansli. "Vi har även en viktig roll när vi gör militära uppvisningar i olika sammanhang. Inte bara för att rekrytera medlemmar till SFF, utan vi hjälper också till med att sprida information och synas för att få fler att söka sig till Försvarmakten", säger Jens.

Miljöarbete

Sebastian Sprill som är miljöansvarig i styrelsen berättade att det finns nya planer för hur SFF:s klimatkompensation ska användas i framtiden. Grundtanken är att de pengar som årligen betalas in och ingår i alla medlemmars hoppriser, ska hamna i en fond där klubbarna sedan kan äska pengar för olika miljöprojekt i klubbarna. Målet är att kunna redovisa under året hur det nya systemet ska tillämpas och tas i bruk under 2024. De pengar som betalades in från klubbarna 2021 användes för att köpa Bio-jet till flygbolag som är verksamma på Sveriges regionala flygplatser genom FlyGreen Fund. Det är ännu inte beslutat var de 280 000 kronor som kommit in för 2022 ska placeras.

Bokslut och budget

Stefan Nilsson, trogen kassör i SFF, presenterade siffror där inga siffror nämnvärt stack ut någonstans. Stämman var överens om att SFF:s medel används ansvarsfullt, både årsberättelse, bokslut och budget godkändes alternativt klubbades igenom på stämman senare på dagen. Intäktsidan styrs framför allt av antalet medlemmar och därför anpassas det förmodade medlemsantalet för

Foto: Anna Oscarson

Från vänster: Pelle Scherdin, kassör Stefan Nilsson och ordförande i SFF, Joakim Berlin

Tävlingsfonden 2022

Spets

Henrik Raimier	speed	10 000 kr
Aurora	FS4	25 000 kr (5000/pers)

Bredd+

Ola Johansson	Wingsuit	3300 kr
Magnus Falk	Precision	3300 kr
Kwansta Kwattro	VFS	16 500 kr (3300/pers)

Bredd-

Caça Nova	FS4	12 000 kr (2400/pers)
Team Oktan	CF	7200 kr (2400/pers)
Team Accuracy	Precision	16 800 kr (2400/pers)
Vertical Flirting	VFS	12 000 kr (2400/pers)

2023, i enlighet med årets siffror med endast en marginell höjning. Resultatet för 2022 slutade på +18 262 kronor och budgeten för 2023 presenterar ett preliminärt resultat på +6 900 kronor.

Riksstämman efter lunch

Efter lunchen var det dags att formellt genomföra stämman. Det var en smidig och snabb process eftersom alla frågor stämts av på förmiddagen. De två inkomna propositionerna avseende stadigeändringar klubbades samstämmigt igenom. Den ena gällde att samtliga i styrelsen ska vara ordinarie ledamöter, i stället för som idag att två är suppleanter. Det ger samtliga i styrelsen rösträtt. Övriga handlingar klubbades också igenom utan några tveksamheter och votering behövde aldrig tillämpas. Valberedningens förslag innehöll inte heller några överraskningar utan sittande styrelse sitter kvar och får förtroendet att fortsätta sitt arbete även under 2023. I valberedningen skedde ett byte, där Hugo Liljeström önskat att avgå, och ersätts av Navid Haghjo från Sundsvall. My Sprill sitter kvar, liksom Catharina Gilljam som är sammankallande.

Sist men inte minst presenterades årets mottagare av förtjänsttecken och medel från Tävlingsfonden. Förtjänsttecken i silver går till Monica Paulsson och Brons går till Stefan Burström och Mats Edström. Alla tre får denna utmärkelse för mångårigt och väl genomfört arbete som förbundsinstruktörer och chefsinstruktörer. (Gällande tävlingsfonden, se ruta.)

Stämman avslutades med fika för deltagarna när styrelsen samlades för ett konstituerande möte. ■

Fyra Frågor

Text: Linda Lundberg

1. Vilken gren tävlar du i?
2. Varför tävlar du?
3. Hur laddar du inför en tävling?
4. Berätta om ditt bästa tävlingsminne!

Johan "Smögen" Edvall

Ålder: 37

Klubb: Stockholms Fallskärmsklubb

Utrustning: Aerodyne Icon V-rigg, PD Optimum 113-reserv, huvudkalott PD Valkyrie 84 och Cypres 2

Antal hopp: 4500

Foto: Privat arkiv

1. FS4 med laget Echochamber Oceanside.
2. När jag hade hoppat ett par år ville jag ha en utmaning, så då började jag tävla. Jag tävlar för utveckla mig själv och för att vi ska utvecklas som lag. Det är lite press på tävling, så man behöver se till att utvecklas. Det är det roliga med tävling.
3. Det är väldigt olika hur vi laddar inför en tävling. Vi har tävlat mycket genom åren. Nu sist på SM träffades vi bara och hade en rolig grabbhelg, sedan ställde vi upp och tävlade. Men normalt sett har vi alltid planer på att prestera max, inför VM till exempel. Vi hade en treårsplan inför VM. Då delade vi upp träningen och lade energi på olika faser, en teknikfas och en sprintfas till exempel. Kvällen innan en tävling försöker vi bara att ha trevligt, träningen är färdig och vi ändrar ingenting. Det är lugn stämning i laget när vi åker i väg och har en rolig tävling tillsammans.
4. Det finns många minnen, men 2019 när vi tog europeiskt brons i vindtunneln i Voss är ett speciellt minne. Det är stort i vår gren att ta ett VM-brons. Det finns väldigt många lag som tränar hårt, så det är svårt i vår disciplin. Vi låg på poängen lika med Schweiz inför sista hoppet. Det var enormt mycket press och alla satt och tittade på sista bedömningen. När vi såg att vi kommer att ta bronset, det var en fantastisk känsla.

Jesper Forsman

Ålder: 34 år (13 år i sporten)

Klubb: Skånes Fallskärmsklubb

Urustning: Vector 304 med Valkyrie 79

Antal hopp: Cirka 3500 hopp

Foto: Privat arkiv

1. VFS med laget Kwansta Kwattro – utomhus och i tunnel.
2. För att det är galet kul! Dessutom det effektivaste sättet för utveckling. Att flera personer i ett lag samarbetar mot ett bestämt mål gör att all flygning/hoppning blir mer kvalitativ. Sociala bandet i ett lag är en kraft att räkna med!
3. Hmm. Mycket mentalt. Att komma in i den rätta lugna stämningen genom att tänka igenom alla möjliga scenarion på ett lyckat sätt. Peppa lagkamraterna.
4. Inte en lätt fråga, det har blivit otaliga bra minnen. Jag ville välja ett minne från outdoor, det finns många roliga stunder på resorna. Men ur tävlingssynpunkt måste jag välja Kwansta Kwattros EM-brons i vindtunnel i Belgien våren 2022. En tävling som blivit framskjuten på grund av pandemin från våren 2020. Vi lyckades återigen prestera när vi behövde. Vi hade hårt motstånd av flera lag ända in till sista rundan. Det var ett fantastiskt avslut på Henrik "Kicke" Johanssons era i laget och många skratt med vänner från hela världen.

Tilda Järbel

Ålder: 41

Klubb: Stockholms Fallskärmsklubb

Urustning: En Javelin med en Crossfire 2, 99

Antal hopp: 1578

Foto: Anna-Lena Flintull-Eriksson

1. VFS
2. Jag tävlar för att det är otroligt roligt och utvecklande.
3. Jag brukar lyssna på "Don't stop me now" med Queen. Då blir jag glad och peppad!
4. Ett otroligt häftigt minne var när vi landade den kvinnliga 97-mannan och alla fem planen vi hoppat från gjorde en "flyby". Alla trodde att vi satte ett nytt världsrekord och stämningen där och då var helt fantastisk!

Filippa Ebersjö

Ålder: 48

Klubb: Linköpings Fallskärmsklubb

Urustning: Vector 3 med Crossfire 2, 129 och Cypres så klart

Antal hopp: 2083 hopp + måååånga timmar i vindtunnel

Foto: Privat arkiv

1. FS4 open, både inom- och utomhus, tillsammans med mitt lag Aurora (Zoltan Hübsch, Åsah Helenius, Bodil Almqvist, samt Markku Glans på video).
2. Det är ett kul sätt att mäta sin progression. Man har ett mål att sikta mot och tänder till på ett annat sätt än på träning. Det är en härlig gemenskap, trots att det är tävling – konkurrenterna är också mina kompisar. För att inte nämna hur inspirerande det är att se de som är bättre än en själv. Hur löser de hoppen? Hur gör de sina exitar? Det sporrar mig att utvecklas vidare.
3. Jag tränar kontinuerligt under året för att ha en bra grund att stå på. Det är också viktigt att träna i nära anslutning till tävlingen, på den plats där tävlingen går av stapeln, så när den börjar är jag redan bekant med tunneln, flygplanet, landningsområdet med mera, och kan lägga allt fokus på hoppen. Jag ser till att äta och sova bra. Under tävlingarna kan det bli långa dagar, och då försöker jag lägga energin på rätt saker, inte bli irriterad på sådant jag inte kan påverka och slappna av när det är lugnt. När nästa hopp närmar sig är det fullt fokus igen.
4. Det var våren 2022 när vi tävlade på världscupen i vindtunnel i Belgien. Vi kom från några år med pandemi och hade även bytt ut en lagmedlem. Månaderna innan tävlingen kämpade vi med sjukdomar och skador, kunde knappt träna och det var osäkert om vi skulle komma iväg på vår första internationella tävling tillsammans. Men det gjorde vi! Vi hade ingen press, njöt av atmosfären och satte nytt rekord för Aurora. Att åka och tävla med lagkamrater man tycker mycket om, och dessutom prestera bra är underbart! Att halva laget sedan kom hem med covid är en annan historia...

Ukraina levererar trots kriget

Text: Karine Ehn

Foto: Privatarkiv

Alexey Sharadkin från Skywise Systems, SWS.

Foto: Privatarkiv

Arbetet fortgår för fullt, trots kriget, i Skylark Parachutes fabrik i Kiev.

Det har gått ett år av krig i Ukraina, ett år av svårigheter som bombningar, elavbrott, beskjutningar och total osäkerhet i landet. I vapenkonflikter är det oftast små företag som är mest drabbade, trots detta är det just dessa företag som ofta visar på en imponerande uthållighet och förmåga att fortsätta att driva verksamheten. Ukrainska fallskärms- och riggtillverkarna Skylark parachutes och Skywise Systems, SWS, som har sitt säte i Kiev, berättar om hur kriget med Ryssland påverkat dem. Skylark är kända på svenska marknaden främst för sina fallskärmar: Magellan, Skipper och Odyssey, medan SWS riggar "Fire" säljs mest i Finland, Danmark och Spanien. Dmitriy Likh och Alexey Sharadkin berättar om året som gått och hur deras företag klarat sig under tiden.

24 februari 2022 delade upp deras liv i FÖRE och EFTER. Trots många varningar om en möjlig rysk invasion var de 100 procent säkra på att deras grannland inte skulle anfalla, fram till den ödesdigra februarimorgonen. I början, när kriget var ett faktum, drabbades många företag av total produktionsstopp. Det började med beskjutning av staden och kollaps av alla transporter. Människors säkerhet prioriterades såklart, så fram till slutet av mars 2022, när ryssarna sparkades ut från Kiev-regionen, stannade alla anställda hemma. Sedan började företagen fundera på hur man skulle jobba vidare och det var många problem de fick ta ställning till.

Jobbstress på en helt annan nivå

Alexey från SWS berättar: "Redan före kriget var vi engagerade i att skapa en personalreserv och utöka personalens kompetens, så det tog det oss cirka tre-fyra veckor att omskola de människor som var kvar och se över arbetsflödet. I slutet av

april insåg vi att vi inte bara skulle kunna "överleva" på något sätt, utan skulle kunna återställa produktionen fullt ut. Vi hade 25 anställda innan kriget och nu har vi 15. SWS ligger på vänstra sidan av floden Dnepr, i ett företagsområde där byggnader har djupa källare, så det finns gott om bra skyddsrum. Varje gång vi hör varningssirener, går vi ner och när faran är över går vi upp och fortsätter jobba."

Dmitriy från Skylark berättar: "Det är otroligt, men vi har lärt oss att leva och arbeta under sådana förhållanden. Liksom före kriget börjar vi alltid dagen med morgonmöte och kaffe. Sirener och olika varningsappar på mobilen gör att vi kan kontrollera situationen så mycket som möjligt. Vissa dagar föredrar vi att inte öppna rullgardinerna på fönstren, eftersom de fungerar som ett utmärkt skydd mot splinter. Vi har lärt oss att urskilja ljudet av luftvärn, missilnedskjutning och vi känner också väl till ljudet av en mis-

sil som anländer mot ett mål."

Trots det löser de tekniska frågor varje dag, diskuterar problem och tillverkar nya fallskärmar. Även den längsta automatiserade skärmlinjen i Ukraina fortsätter att fungera i deras verkstad. Bordet är tolv meter långt, fallskärmstyget är fixerat med hjälp av lufttryck, och lasern (under ledning av bara en operatör) kan skära flera modeller av en fallskärm på en arbetsdag!

Dmitriy berättar att Skylark generellt sett har lika många anställda i produktionen nu som före kriget. "Kriget fick oss att lära känna dem som står oss närmast och Skylark har fyllt på med fantastiska specialister."

Icke-fungerande banker och panik bland kunder

"Tack vare våra utländska representationskontor som stöttade oss, kunde vi säkerställa snabba betalningar till leverantörer för material och ta

emot betalningar från kunder. Till exempel finska "Oopee Ratings & Rigging Oy" har hjälpt oss otroligt mycket", berättar Alexey på SWS. "Det var lättare med lokala betalningar så klart. Innan kriget bröt ut tog jag alla mina besparingar från banken. Hälften av dem skickade jag med min familj som fick fly utomlands. Den andra hälften gick åt till att betala personalens löner och sköta företagets driftskostnader."

Alexey fortsätter: "I början var det svårt att övertyga vissa kunder om att Ukraina inte skulle förlora kriget på tre dagar och att vår verksamhet inte skulle stänga igen. Det här var nog det svåraste av alla utmaningar. För om alla kunder hade börjat kräva pengarna tillbaka direkt, skulle vi definitivt gått i konkurs. Jag lyckades övertyga de flesta av dem att vänta. Vi fick flytta om beställningar och sätta de mest otåliga kunderna framför alla andra. Och först i mitten av maj, när de första transporter började, avtog trycket. Stort tack till alla som tålmodigt väntade på sina riggar!"

"Skylark har infört särskilda villkor för kunder som beställer under krigsperioden", förklarar Dmitriy. "Det är alltid återförsäljaren som tar emot och behåller betalningar, och de för över pengarna till Skylark först efter att leveransen har lämnat Ukraina. Ett sådant arbetssätt hjälper företaget att snabbt och utan problem kunna returnera samtliga förutbetalda medel, om något händer i produktionen och fabriken inte skulle kunna fullgöra sina åtaganden."

Materialleveranser och konstanta strömavbrott

Båda företagen förberedde sig i förväg, och redan innan kriget började hade de ett stort materialförråd, så fram till mitten av sommaren 2022 använde de material från lagret och hade faktiskt inga problem. Under denna tid insåg deras leverantörer att de arbetade på med produktionen och fortsatte därför skicka material till dem, och någonstans i slutet av maj 2022 började även tullen fungera normalt och leveranserna förbättrades.

"Efter att ryssarna började beskjuta energistrukturen uppstod problem med elektriciteten", berättar Alexey. "När man kunde förutse avstängningarna gick det att planera på något sätt, men i slutet av året blev det en riktig katastrof, eftersom elen plötsligt stängdes av. Därför beställde vi en generator från Europa, och vår polska återförsäljare tog med den till oss (eftersom allt var slutsålt i Ukraina). Det är vi mycket tacksamma för och nu kan vi jobba oavsett strömavbrott."

Skylark Parachutes däremot hade flyttat ut från stan långt innan kriget började och det medförde flera fördelar som att vara oberoende från centraliserad vattenförsörjning, ha alternativa metoder för uppvärmning och möjlighet att återansluta produktionen till ström från en generator.

Ändring i produktion och fortsatt vidareutveckling

Alexey berättar: "Vi satsar på att endast tillverka de produkter som klarade testerna före kriget

Foto: Privat arkiv

Nästan bara kvinnor och en del äldre män jobbar i SWS-fabriken under kriget.

och som redan masstillverkas. Tyvärr var vi tvungna att stoppa produktionen av flera nya utvecklade produkter som nästan var klara. Vi är glada att våra kunder idag, modiga människor och "Dropzones" som tror på oss, fortsätter beställa våra riggar och student- och tandem-system. Före kriget drev vi ett eget hoppfält, och vet precis hur smidigt det är att ha utrustning av samma tillverkare ur ett underhållsperspektiv. Vi tackar alla som tror på oss och stödjer vår verksamhet!"

Dmitriy berättar: "Under kriget gick vår produktionspersonal "genom eld och vatten". Några evakuerades, några blev kvar här, och några gick ut i kriget för att strida för Ukraina. Vi på Skylark fattade ett beslut att ägna befintlig verksamhet till produktion av militära produkter för våra soldaters behov." Han fortsätter: "Men precis innan kriget och tack vare mina polska kontakter började vi med utveckling av en ny fallskärm. Drakkar, en 5-cellig wingsuit-vänlig fallskärm testhoppades i Polen eftersom det inte bedrivits någon hoppning i Ukraina på mer än ett år. På hemmaplan utvecklade Skylark en färgläggningsapp med AR-visualisering för beställningar av fallskärmar. Tanken var att presentera den på polska fallskärmssymposiet i mars 2022, men kriget satte käppar för mina planer."

De gör det bästa av situationen

Båda företagens kundbas består idag till 90 procent av europeiska, amerikanska och asiatiska kunder. Beslutet att avsluta allt samarbete med återförsäljare och representanter för Ryssland och Vitryssland gjorde att cirka 60 procent av tidigare beställningar har fått annulleras.

Alexey från SWS berättar: "Tidigare hade vi inte haft mycket tid för optimering, eftersom produktionen alltid var överbelastad. Nu ligger beläggningen på runt 70 procent och vi har äntligen tid att analysera arbetsflödet och optimera

det. Vi har implementerat ett nytt IT-system för att underlätta och förbättra kvalitetsarbetet, och vi har ökat graden av automatisering".

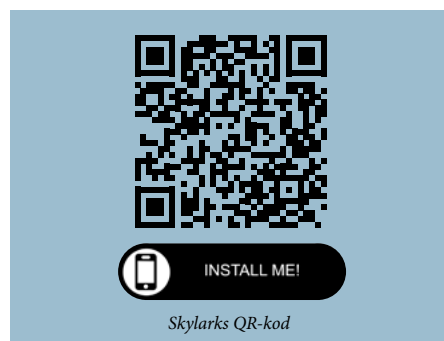
Dmitriy från Skylark säger att planeringen är mycket specifik under ett krig. Idag betalar de det högsta priset för deras framtid, för fred och bevarandet av demokratiska värden. För tillfället är de alla förenade med ett enda mål, att bidra till befrielsen av deras land, krigets slut och förebyggande av dess upprepning.

Stöd till ukrainska fallskärms tillverkare

Utmaningar för Skylark och SWS är många och det är bara att imponeras av deras mod och uthållighet. Vi i hoppssverige bör veta att de fortsätter tillverka bra utrustning och behöver allt stöd de kan få, som underlättar för dem att hålla i gång produktionen och se ljus på framtiden. Vill ni testa den nya appen och ge feedback till Skylark, gör det gärna! Det går bra att ladda hem i Google Play och Apple Store och den heter "Skylark canopy Designer", eller skanna den bifogade QR-koden med mobilen. Har ni frågor, vill lägga en beställning eller stödja dem på något annat sätt, går det utmärkt att kontakta undertecknad. Karine Ehn, karine.ehn@gmail.com ■

Hemsidor:

skylarkparachutes.com
sws.aero

Klubbkollen – vad har hänt sedan sist? Fallskärmsklubben Cirrus Göteborg

Text: Linda Lundberg Foto: Robert Alasutari

AFF-instruktörerna Patrik Wallberg, Andreas Gillgren och Marcus Turula. Marcus omkom tragiskt i en olycka förra året

Fallskärmsklubben Cirrus Göteborg är sig lik sedan klubbkollen i Svensk Fallskärmsport 2017. Marcus Turula lämnade ett tomrum efter sig när han omkom förra året, men kvar är samma goa stämning på klubben. De kör fortfarande söndagscoaching – fast inte alltid på söndagar – då någon av deras erfarna hoppare coachar de som vill vara med, och klubben har fortfarande tre olika fält att hoppa på. De är något färre medlemmar nu än då, pandemin bär en hel del skuld för detta, men ekonomin är god och känslan likaså inför en ny hoppsäsong.

Värgårda är FKCG:s huvudfält, men de har även sommarstället Näsinge i Strömstads-trakten och ett fält i Skövde. Vid den senaste klubbkollen var fältet i Skövde nytt för klubben sedan ett år tillbaka, men har sedan dess varit en bra plats för medlemmarna att hoppa på.

”Det är ingen annan trafik där, så det är lugnt för oss. Tyvärr har Värgårda restriktioner så vi får inte vara där på några högtider överhuvudtaget. Vi har våra utmaningar. De flesta får vara på sitt hoppfält hela tiden, men vi får inte vara i Näsinge för mycket heller. I överensstämmelsen med kommunen där uppe får vi bara vara där ett visst antal veckor på sommaren”, berättar Patrik Wallberg, ordförande för FKCG.

På fältet i Näsinge brukar FKCG hålla till i tre

eller fyra veckor på sommaren. ”För mig som har varit där i 30 år, sedan innan jag började hoppa fallskärm, är det en väldigt speciell känsla att komma upp dit. Det blir nostalgi att åka genom skogen och komma fram till den stora dalen, kyrkan och flygfältet. Vi har de norska fjordarna på ena sidan, skärgårdarna och man kan se kosteröarna. Det är jätte vackert. Vi åker och badar på kvällarna och festar ibland. Det blir lite sommarläger.”

När hoppning är tillåten på Värgårda är den ändå begränsad till max 15 lifter på helgerna och 20 på vardagar.

”Vi är så vana att vi har fått det att funka på något sätt, även om det är jobbigt. Vi måste flytta runt allt jämt, all utrustning och alla elev-

grejer. Vi packar in allt i en buss, packar upp och sedan tillbaka.”

När de är i Skövde har de hittills hyrt in sig i motorflygklubbens lokaler, men nu ska de undersöka möjligheterna kring att ta över segelflygklubbens lokaler, för att få något eget. ”Men vi får se. Vi har Värgårda som vi äger själva och lokalerna i Näsinge att ta hand om, och det är ganska mycket jobb att göra det på tre ställen.

Utöver det försöker de få igenom bygglov i Värgårda. ”Klubbstugan är byggd på militärbarracker, och tanken framöver är att bygga nya duschar och toaletter. Det är planeringen långsiktigt. Annars har vi det väldigt fint. Jättefina hangarer och landningsbanor. Och vi skaffade

Planet är lastat för start i Näsinge, med Jimmy Johansson, Mattias Billing Classon och Frans Andersson.

Filmtajm under Safety Day.

badtunna för två år sedan”, säger Patrik.

2017 låg klubbens medlemsantal stabilt på 180, och de ville bli fler. Nu är de 136. Men det är inget skäl till oro, menar Patrik. “Vi behöver helt klart upprätthålla runt 70-80 medlemmar, helst över 100 för att det ska funka. Och det gör vi, så det är ingen fara. De helger vi kan hoppa har vi full kapacitet. Vi har en stabil ekonomi, bolaget går väldigt bra. Vi äger flygfältet, äger flygplanet, vi har inte en krona kvar i lån. Vi har tre hoppfält, plus att vi kan hoppa i Halmstad och samarbeta med dem. Vi har det jättebra.”

Men något som faktiskt är oroväckande är det rekordlåga intresset för elevkurser i år. Antalet brukar ligga omkring 30, och i skrivande stund är det bara fem anmälda. ”Det är nog det läg-

sta vi någonsin har haft den här tiden på året. Jag vet inte riktigt varför. Kanske för att maten, räntorna och elen är så dyr? Och kanske för att folk plötsligt får resa efter covid och väljer att prioritera det? Det är ju ofta samma sorts människor som vill hoppa som också vill ut på äventyr.”

Patrik tror inte att olyckorna som har drabbat sporten de senaste åren har så mycket med intressetappet att göra, eftersom antalet elever har varit bra fram tills i år. ”Däremot har många slutat på grund av olyckorna, speciellt de som inte har hållit på så länge. Covid gjorde också att många slutade. När folk tar en paus är det få som kommer tillbaka, och det blir en kedjoeffekt när kompisarna slutar.”

FAKTA

Flygplan: PAC 750 XL
– tar 16 hoppare

Ordförande: Patrik Wallberg

Chefsinstruktör: Robert Alasuutari

Antal medlemmar: 136 (2022)

Webbida: www.hoppafallskarm.se

HOPPRISER 2023:

240 kronor/slot

10 slots: 2250 kronor

30 slots: 6300 kronor

100 slots: 19 500 kronor

30 slots giltiga 30 hoppdagar: 5850 kronor

Det får plats många glada FKCG:are i badtunnan som införskaffades för två år sedan.

Patrik ser fram emot den nya säsongen, som alltid. “Jag tycker alltid att det är roligt att hoppa fallskärm. Min pappa är 77 år i år och hoppar fortfarande, så jag har det i blodet någonstans. Jag tycker att det är skönt att covid är över på riktigt, och det ska bli roligt att börja hoppa igen, umgås med alla och introducera nya i sporten.”

Det första som händer för FKCG är Kristi Himmelfärd i Skövde. Över påsk och midsommar åker klubben ner till Skåne. Den 17-23 juli är det hoppveckor i Vårgårda, och den 25 juli-3 augusti blir det hoppning på Näsinge. Den första helgen i september håller de i SM Speed Formation på Vårgårda. ■

NYFIKEN PÅ Sonja

Text: Linda Lundberg

Sonja Michanek firar 20 år som fallskärmshoppare i år. Hon har tävlat i VFS och Dynamic 2-way, med inställningen att "tävling är som att gå på fest, fast man alltid vet vad man ska ha på sig".

Sonja var en av tre från Sverige som åkte till USA i höstas, för att slå rekordet i en storformation bestående av bara kvinnor. Efter en tuff tid av sorg och förlust kom hon till rekordveckan med tanken att den skulle få avsluta hela hennes tid som hoppare, men hon reste därifrån med nyfunnet självförtroende och nyväckt glädje. Här är Sonjas resa.

SONJA MICHANEK

Ålder: 40

År i sporten: 20

Antal hopp: 1801 (Jag loggar alltid. Jag klistrar in bilder och ber folk som var med att skriva något)

Tävlar i: Inget just nu, men tidigare VFS och dynamiskt intermediate

Utrustning: Vector med en Sabre 2 120

Familj: Sambon Matti och sonen Mikko

Bor: På gården Lindhaga i Stehag i Skåne

Favoritfilm: Alla Sofia Lundbergs crowd pleasers (kvällsfilmer eller fallskärmsfilmer, reds. anm).

Något otippat om mig: Jag har absolut gehör på ögonmått. Jag litar helt på det, men det tog några år för Matti att sluta kontrollmäta. Och jag älskar plattfiskar och deras övergång från att simma upprätt till att bli platta.

Foto: Privat arkiv

Sonja med sin första häst, fuxen Duno. "Han kastade av mig nästan varenda dag i tre år".

Foto: Privat arkiv

Sonja, nio år, hoppar mur med Speedy Gonzales. På honom red hon elitallsvenskan i flera säsonger och kvalade till alla SM sista säsongen – i lag, utomhus och inomhus.

Foto: Privat arkiv

Sonja guidar vraksafari 2005.

Att Sonja började hoppa fallskärm kom sig ur en ledig dag i Australien och en spontan idé om att göra ett tandemhopp. Året var 2003, och att Sonja överhuvudtaget befann sig i Australien var ett spontant beslut bara det.

"Jag var först i Thailand där jag jobbade med dykning, och träffade en kille där. När han reste till Australien följde jag efter en månad senare." Sonja berättar att det låg reklambroschyrer på alla hostels, och i dem stod det alltid om fallskärmsbroschyrer. Att hoppa fallskärm var inte något som hon hade funderat på innan egentligen, men en morgon vaknade hon och hennes kille i Alice Springs, i campervanen som de bodde i, med en oplanerad dag framför sig. Sonja föreslog ett fallskärmsbroschyr, och killen gillade idén.

Ute på hoppfältet fick Sonja direkt en tanke om att hon ville veta vad hela kursen kostade, men hon gick med på att först testa ett tandemhopp. "Min kille tyckte att vi skulle prova tandem först för att se om vi tyckte att det var kul, men det visste jag att jag skulle tycka."

Och kul var det, Sonja skrattade hela vägen ner. "Jag fick någon knäpp grej och slutade inte

skratta. Hopparna på fältet bjöd med oss på middag efteråt och fem timmar senare sa de, 'jaha, du skrattar fortfarande.' Jag kunde inte sluta."

Sonja och hennes kille blev rekommenderade att åka till ett större fält om de ville gå kursen. De var egentligen på väg mot Darwin, men de ändrade sina resplaner och vände om för att åka till Toogoolawah. De räknade ut att de bara skulle ha råd med två omhopp, annars skulle de behöva åka därifrån utan cert. "Jag kände lite press", erkänner Sonja, "men det gick jättebra, jag behövde inte göra något omhopp. Jag var väldigt fokuserad. Jag var en ganska duktig elev, förvånande nog! Jag kan vara lite vimsig annars. Men jag var inte så stressad utan kunde samla ihop mig och göra som de sa."

Blev betald bokare

Sonja var inne i en period där hon reste mycket, tog olika jobb och hoppade på olika grejer, och hon fick snabbt en tanke att det hade varit roligt att jobba med fallskärmsbroschyr ett tag. Hon sökte inte något jobb, men rätt vad det var fick hon ett meddelande.

"Det fanns en sajt som hette dykarna.se, som var som Facebook fast för dykare. Man kunde

Foto: Privat arkiv

Sonja med kollegan Amira, innan första flighten som flygvärdinna.

skriva meddelanden och tipsa om platser. Jag hade lagt upp en bild när jag går in med fallskärmen, och Terje, som drev Frifallsskolan i Tullinge, hade läst min presentation antar jag", berättar Sonja.

Frifallsskolan var även en klubb som kort gick under namnet Fri, och Sonja fick jobba med att boka tandem. "Det var inte alla klubbar som hade en betald bokare då", säger hon.

"I början ville jag gärna hoppa, men dök och red mycket också. Dykning var min prioriterade sport. Jag var dive master ganska länge. Många är bara det ett kort tag och går sedan vidare till att bli instruktörer, men jag ville dyka mycket och göra bra dyk, och det får man inte alltid göra som instruktör. Jag fick roliga jobb där de behövde lite mer erfarna dive masters. Jag jobbade med vraksafarin ett tag, till exempel."

Sonja arbetade även som flygvärdinna en period, och bodde i Abu Dhabi i Förenade Arabemiraten. "Jag älskade att jobba som flygvärdinna, men när en av de tjejerna jag bodde med åkte i fängelse – för något vi här inte anser är brottsligt – hjälpte jag henne en hel del med advokater och annat. Då rådde vår säkerhetschef mig att antingen sluta hjälpa henne, eller åka hem omgående efter hon kommit ut. Det blev det senare", berättar Sonja.

Hon hoppade lite under den här tiden, men på sparlåga.

En extrem besatthet

Sonja växte upp i Stockholm

MATTI SEPPONEN, SAMBO:

Jag och Sonja träffades på flygfältet för första gången i Fallskärmsklubben Syd. Hon hade fått ett reservdrag och jag var hoppladare, så vi satt och snackade efteråt. Det var 16 år sedan.

Sonja är en fantastisk underhållande person. Jag har aldrig tråkigt med Sonja, det händer alltid nya saker i hennes liv. Hon är en riktig inspiratör som drar igång nya projekt. Hon är fruktansvärt allmänbildad också.

Som person är hon väldigt dedikerad och prestationsinriktad. Hon tränar och lägger ner mycket kraft på saker hon vill bli bra på, och hon blir också väldigt bra på det hon tar sig för.

Som hoppare är hon ännu bättre än vad hon ger sken av. Jag lärde henne hur man skulle flyga head-up, och nu flyger hon åtton runt mig.

Ett speciellt minne är när vi var och kåkade lunch för första gången på fältet tillsammans. Då hade jag inte känt henne länge alls, och vi körde någon slags presentation. När jag gick därifrån sa min kompis: 'undrar om hon är mytoman, så mycket grejer kan man inte ha gjort i sitt liv!' Det var så att man började undra. Men hon har gjort allt det där och så mycket mer! Hon är så enormt effektiv när hon gör saker, så hon hinner med mycket.

Sonja är en som, vad som än händer i mitt liv, alltid kommer att vara en av mina närmsta vänner.

Foto: Privat arkiv

Sonjas vy från Project 19.

med pappa Mats, mamma Elisabett och storsyster Erica. Hennes pappa hade nog hoppats på att väcka ett större intresse för motorsport hos sina döttrar. "Motorsport var väldigt stort i vår familj. När jag var liten körde pappa crosskart på hög nivå, och min mamma körde speedway. Hon var en av de första kvinnorna att göra det", säger Sonja. Mammans båda bröder var också duktiga speedwayåkare – äldsta brodern Anders var världsmästare. Men allra mest sysslade mamman med ridning. "Jag tror att pappa gärna ville att någon skulle vara mer motorintresserad. Det var en liten dragkamp mellan mamma och pappa, som båda ville väcka sina intressen i oss. Mamma vann med sin ridning – men jag kör faktiskt motorcykel. Jag fick börja öva ute på landet när jag var 13. Min syster är väldigt sportsligt begåvad, hon är mycket snabbare än jag på att snappa upp vad hon ska göra. Hon är en duktig skidåkare och dansare."

I dag bor Sonja med Matti Sepponen, och deras son Mikko, som fyller fyra år i maj. Till morfar Mats stora glädje verkar Mikko dela hans stora intresse för motorsporten, och Sonja gissar att både han, Matti och farfar kommer att vara roade av att köra honom till träningen i framtiden. "Man kan vara lite tacksam för det, för jag tycker lite synd om min pappa när jag tänker på hur många timmar han har suttit på en träbänk i iskalla ridhus."

Sonja bor med sin familj i Skåne – trots det är Sonja fortfarande medlem i Stockholms Fallskärmsklubb. "Matti är jättesvår att flytta på, och i och med att jag är ganska flexibel så blev det så", skrattar Sonja. Den organiserade tjejgrupp som hon är en del av, får henne att stanna

Sonja, Jenny och Tilda var svenskarna i Project 19.

kvar i Stockholms Fallskärmsklubb.

Familjen bor på en gård. De har en katt som heter Bio och till påsk flyttar några höns in. Deras jobb blir att patrullera trädgården och jaga sniglar. Sonja arbetar som planarkitekt i Aneby kommun, och på fritiden odlar hon gärna i familjens stora trädgård. "Jag har en extrem besatthet av lökväxter, de samlas och grävs ner. Och av att skapa nya träd. Matti kan bli lite sur under sommarhalvåret, när jag är ute i trädgården till elva på kvällen. Det har varit lite klagomål, men mitt huvudargument är att det inte är jag som har bestämt att vi ska bo med en jättestor trädgård! Jag sa innan att det behövdes en stor arbetsinsats i början för att göra det mer lättkött sedan, men han köper nog inte det längre."

Sonja och Matti träffades inom hoppningen för 16 år sedan, när Sonja hoppade i Fallskärmsklubben Syd. Men mot slutet av det året gick de isär. "Tio år senare bodde jag i Karlskrona och studerade på Blekinge tekniska högskola. När jag kommit in på masterutbildningen i landskapsarkitektur i Alnarp behövde jag hitta någonstans att bo, så jag ringde Matti och sa 'snabb fråga, får jag bo hos dig?'. Jag skulle bo där tills jag hade hittat något eget, men det hittades aldrig. Jag blev kvar där."

Tävlingar med Unicorns

De senaste tio åren har Sonja dykt och ridit mindre, och hoppat betydligt mer. Särskilt sedan hennes tjejgäng startade gruppen 'Friflygarflickorna'. Efter att ha hoppat på klubben Fri förnyade Sonja i Aros, Nyköping och Syd, men i Stockholms Fallskärmsklubb har hon blivit kvar tack vare detta tjejgäng som hon hoppar mycket tillsammans med.

"Jag ringde till min hoppkompis Tilda Järbel, och det kändes som att jag ringde och frågade chans på henne. Jag var jätternövs! Jag skulle fråga om hon ville hoppa med mig", berättar Sonja med ett skratt.

'Gärna', svarade Tilda, men hon ville inte tävla. Sedan blev de en grupp på åtta-nio tjejer som började hoppa mycket ihop. De är inte som ett lag där du antingen är med eller inte, utan de är en grupp som hoppar mycket ihop mer eller mindre organiserat. De har tagit in coacher och

började utvecklas mycket ihop.

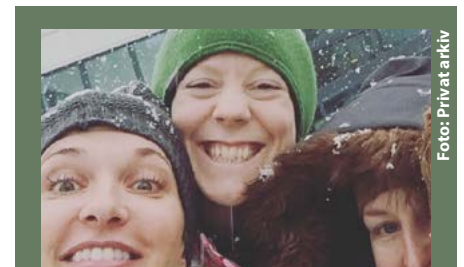
"Jag var tydlig med att jag var intresserad av att tävla, men ingen annan hade någon jättestor lust. 2016 ringde Tilda och sa 'vi har startat ett lag och du är med'. Jag var inte med i diskussionen innan, men jag fick en plats", säger Sonja.

Unicorns United VFS var laget, bestående av fyra friflygare: Cornelia Franzén, Tilda, Sofie Sagfossen och Sonja.

"Det var otroligt utvecklande. Vi var med i flera tävlingar, både utomhus och i tunneln", skrattar Sonja. "Vi lärde oss väldigt mycket och utvecklades tillsammans. Tyvärr var vi nästan aldrig ett komplett lag, för vi turades i princip om att vara grävda."

När VFS-laget lades ner var Sonja och Tilda fortfarande sugna på att tävla. De funderade på vad de skulle kunna göra på bara två personer, och kom fram till att de kunde börja flyga dynamiskt. "Hercules på Bodyflight tränade oss. Eloge till honom, som coachade och peppade oss. Han tog det vi kunde göra statistiskt och utgick från det, till att bygga ihop så att vi lärde oss de olika flygmomenten. Det blev någon slags fyrkantig historia i början, men vi körde och körde och till slut fick vi ett flow. Kanterna slipades av. Det var många i tunneln som kom med tips och hjälpte oss."

Sonja och Tilda ställde upp i inomhus-SM 2018, men kom sist. "Vi var det enda laget som inte jobbade i tunneln, och vi kämpade hårt för vår sista plats. Men det handlar om inställning och hur man väljer att se på det. Även om vi kom sist nådde vi vårt mål. Vårt mål var att flyga

SOFIA LUNDBERG, SOFIE SAGFOSSEN OCH TILDA JÄRBEL, HOPPVÄNNER:

Sonja dök upp i våra liv som en virvelvind för många år sedan. Vi minns inte hur våra liv såg ut, innan hon dök upp. Att ha henne som vän och dela livet med henne innebär att man ibland står och skrattar i en mörk gränd i Spanien med benen i kors för att inte kissa på sig, och i nästa sekund är man inne på något allvarigare ämne. Hon har lika nära till tårar som till skratt. Det är mycket känslor i en ständig berg och dalbanor. De flesta som följer henne på Facebook får möta bitar av hennes vardag, som hon delar med sig av.

Hon har en otrolig kunskap om många udda saker, till exempel vad bakbar sand är och var på en lekplats detta ska finnas. Har man funderingar om växter får man svar oavsett tid på dygnet och hon ympar träd innan frukost. Hon avgör hästars och ryttares kapacitet ner till minsta atom. Hon slår de flesta i gokart, men när hon ska hämta upp en med bil, vet hon inte vilket bilmärke eller ens vilken färg det är på bilen som hon äger. Hon är en fantastisk vän och om man känner sig ner kan hon muntra upp en genom att berätta om hur plattfisken har det som tonåring... (fråga henne om det!)

Foto: Joakim Wetterfors

Friflygarflickorna 2022

poolen och det gjorde vi. Förutsättningarna är så himla olika. Rikard Mogren skrev något på Instagram i stil med: 'vi vann guld, men bäst idag var Sonja och Tilda. Det gjorde mig glad, det var fint.'

”Finns bara elitnivå”

Sonja skulle önska att fallskärmsvärlden hade mer av en tävlingskultur. ”Jag tror att det är väldigt utvecklande att sporra folk till att ha ett mål. Det handlar inte om att vinna, det handlar om att vara med”, säger Sonja, och tillägger: ”Det är som att gå på fest fast man alltid vet vad man ska ha på sig. Det är roligt att delta! Tänk ett SM med tio lag. Vad roligt det hade varit om det var sju andra lag som var på min och Tildas nivå.”

Hon jämför med ridsporten där det finns flera olika lätta nivåer, medelsvåra, svåra, grand prix, specialtävlingar, och så vidare. ”Skulle man jämföra det med fallskärmsvärlden är det som att det bara skulle finnas tävlingar från rätt höga nivåer. Det krävs ganska mycket träning för att ens vara med i den lättaste klassen i dynamisk friflygning. Ridsporten är så mycket större, men det har också med kulturen att göra. Inom ridningen finns det en helt annan tradition. För nybörjare finns tävlingar utan inbördes tävling där man får pris om man tar sig runt banan”, förklarar Sonja, som red hela sin uppväxt. Hon fick sin första häst när hon var sju år, och det var också då hon började tävla. Med tiden avancerade hon till en hög nivå, till elitallsvenskan och SM.

Centrala personer

Efter Unicorns uppstod ett litet vakuum där Sonja inte riktigt visste vad hon skulle göra. Då började hon och Nils ”Nisse” Hedström tunnla mycket ihop, och satte som mål att kunna delta i en tävling i 2-way Dynamic Open. Nisse ville även vara med i det stora världsrekordet i bigway, en 200-manna, och Sonja försökte komma in på tjejkordet Project 19, som satte på en 100-manna.

Men den 6 augusti förra året fick Nisse en fel-funktion på sin fallskärm, efter att ha hoppat en 15-manna på Fallskärmsklubben Aros i Västerås. Han slog i marken i hög hastighet, och hans liv gick inte att rädda.

”Jag var med på det hoppet. För mig har Nisse varit en viktig person i och utanför hoppningen. Jag har hoppat mycket med Nisse överhuvudtaget. Vi var i Spanien, Frankrike och Tjeckien

året innan. Han var alltid stöttande, speciellt de senaste åren”, säger Sonja, och gråten stockar sig i halsen.

Sonja berättar att hon de senaste åren befunnit sig i en självförtroendesvacka, som hon sjönk ner i efter att hon fick barn. Hon tränade mer och mer och utvecklingskurvan gick uppåt, men självförtroendekurvan gick neråt.

Ett halvår efter att hon fött barn, försommaren 2019, åkte hon på läger med Project 19. Hon hade gjort sex hopp innan lägret, var nervös och höll tillbaka. När hon sedan på följande läger och uttagningar fick beröm för att hon utvecklats väldigt mycket, fastän att hon visste att hon låg under sin egentliga förmåga, landade det väldigt fel. ”Det var menat som beröm. De tänkte väl att det där var min nivå och de kunde bara bedöma det de såg såklart, men det blev något som tog ner mig ännu mer”, säger Sonja.

Vectorfestivalen i Stockholm i augusti förra sommaren var hennes sista chans att visa att hon förtjänade en plats i tjejkordet. Men bara dagar innan dog Nisse.

”Jag åkte ändå till Vector, men jag var så knäckt då. Jag hade ändå kämpat, jag hade gett mitt allt, så jag tänkte att får jag inte en biljett nu, då får det vara klart med det projektet.”

Sonja kände sig inte ens säker på om hon ville fortsätta hoppa överhuvudtaget, efter det som hänt Nisse. Hon hade nog verkat tveksam när hon pratade Anna Moxnes, en av organisatörerna, mot slutet av lägret. ”Hon frågade om jag kunde åka på fler läger och jag sa väl något om att jag behövde jobba eller liknande. Sedan hörde jag inget mer. Men då stegade Tilda in, som hon alltid gör. Hon skrev ett meddelande till Anna och frågade om jag hade en plats, men Anna sa att hon förstätt det som att jag ändå inte hade tid att åka. Då hörde jag av mig själv och sa att jag visst var intresserad. Jag fick en biljett till bänken, och det är mycket tack vare Tilda. Hon är också en väldigt central gestalt i min hoppning. Tilda fick en biljett till den stora formationen, men jag var supernöjd med att ha kommit till bänken.”

Inför rekordet tränade Sonja mental träning med Marius Sotberg, som tränat henne i tunneln innan. Han hade lagt märke till att hon lätt blev frustrerad och ja, frustration hade hon dragits med i 30 år. ”När jag red i tonåren visste min ridlärare att om jag började gråta så slappnade jag av och började rida bättre. Så hon pressade mig och sa bara negativa saker i början av lektionerna tills jag bröt ihop. Kortsiktigt funkade det ju, men långsiktigt har det påverkat ganska mycket hur jag behandlar mig själv.”

Nöjdast på bänken

Den mentala träningen med Marius gjorde underverk, uttrycker Sonja. ”I USA fick jag sjösätta och testa alla tekniker, och det var riktigt häftigt. Jag kände för varje hopp att jag blev bättre och tryggare. Självförtroendet kom tillbaka. Det byggdes upp för varje hopp. Helt

Foto: Mikael Kihlman

galet, från att jag innan resan ville sluta hoppa.”

Olika skräckscenarion, och tankar på om hon skulle komma ner levande eller inte, började hemsöka Sonja efter flygolyckan i Örebro, och blev värre efter Nisses död. ”Det är ganska relevant om man har barn att man funderar på riskerna. Man ska fundera på det, men det finns en tid och plats för det. Det ska jag inte tänka på när jag är i luften.”

Sonja var nöjd med att bara vara där, även om det var på bänken i början. ”Jag var helt klart den nöjdaste på bänken! Jag var så nöjd med att ha självförtroendet tillbaka. Jag hade släppt att jag skulle komma med på rekordet, sista kvällen sprang jag runt där i köket och babblade på som vanligt. Då kom Tilda och sa att nu kom formationen ut, och du är med i den! Hundraen personer, superläskigt. Jag låg i sängen och hade hjärtklappning den kvällen.”

Sonja hade inte hunnit nå ända fram i sin visualiseringsträning med Marius, men hon visste att det viktigaste var att hon var lugn. ”Och jag var så lugn i planet. Helt chill med allting. Det hade jag aldrig trott att jag skulle vara. Jag tror att jag aldrig har gjort ett sådant bra hopp. Det var inte ens svårt, kände jag när jag kom ner.”

Det blev inget rekord av den stora formationen, men Sonja var inte besviken för det. ”Jag trodde att det satt, på 97-mannan var det ett enda grepp ifrån, men besvikelser låter hårt, det var det inte. Jag gick runt och var allmänt glad och hög på min känsla av självförtroende och att vara helt chill. Vi gjorde fem rekordförsök den dagen. Fler och fler plockades bort, men vi blev kvar. Jag var i mitt livs form, och var på plats alla hopp.”

Rekordet var tänkt att bli som en avslutning. ”Efter Nisse tänkte jag slutföra det jag påbörjat, det gör jag alltid. Men efter rekordet kändes det superkonstigt att ha bestämt att det här skulle vara det sista jag gör. Nu känner jag ju inte så, så nu vet jag inte riktigt”, säger Sonja.

Hon hoppas på något nytt rekord och kanske ett nytt lag. Tanken är att flyga mer när den nya tunneln i Malmö är klar. ”Det är en väldig tomhet utan Nisse, men jag fick blodad tand i USA helt klart. Jag antar att jag får leta efter ett nytt mål, ett nytt rekord och en ny lagkamrat. Det kan ju få vara en liten shoutout här, att jag letar efter en rolig lagkamrat.” ■

Redaktionen grillar Johannes Bergfors

Text: Pixine Lyckner

Johannes Bergfors, troligen mer känd som 'Heffie', lever för naturen och upplevelser. Till vardags guidar han människor på äventyr och på följande sidor kan du läsa hans berättelse om arrangerandet av världens första bergsflockingläger!

Berätta om något otippat som du gjort!

Sjungit a capella solo som sopran på den fullsatta Göteborgsoperans stora scen iklädd lederhosen.

Beskriv dig själv med tre ord!

Komplicerad men omtänksam.

Vad är det bästa du någonsin gjort i ditt liv?

Uppleva känslan att tillåtas vara mig själv – något som det svenska dropzone-livet öppnat upp för mig.

Vad är ditt sämsta beslut någonsin?

Onödiga kommentarer som jag uttryckt.

Vad har du för andra fritidsintressen utöver hoppningen?

Skärmflyg i solnedgång, djuplyssna på musik, puderskidåkning och hållbarhet.

Vad är din favoritmaträtt?

Bentobox, fylld med varierande texturer och smaker.

Vilken egenskap uppskattar du hos andra?

Ett så kallat "dynamiskt tankesätt" (growth mindset).

Vilken är din favoritfilm genom tiderna?

The Rock med Sean Connery och Nicolas Cage.

Vad är ditt bästa barndomsminne?

Lyssna på ABBA från kassetband, dricka Apotekarnes läsk, leka röda-vita-rosen och bygga vedfort med Johnny och Sandra i grannens lada i Ångermanland.

Vad har du för mål med hoppningen i år?

Utveckla mig själv som kalottflygare, ordna grymma evenemang igen, utbilda med eftertanke.

Vad är det bästa med hoppningen?

Att vakna en morgon på en fallskärmsklubb och sedan dela kök, flygplan, packmatta och bastu med en underbar variation av människor som alla har något gemensamt. "Tribevibes."

Vad är du riktigt dålig på?

Att lägga ifrån mig telefonen.

Vad hade du för drömyrke när du var liten, och vad jobbar du med idag?

Jag kan inte minnas att jag hade drömyrke jag var liten, och idag har jag en pinne som brinner i många olika eldar – de har att göra med media, fallskärmsbrottning, mat och utbildning.

Vilket är ditt värsta resminne?

En tolv timmar lång resa till Etiopien efter en sömnfri men kräkfylld natt. Namnet

"Dukoral" (koleravaccin med biverkningar) ger mig fortfarande kalla kårar.

Vad är på toppen av din bucket list?

Besöka Tibet och Galapagos.

Vad är det farligaste du har gjort?

"Death Stars" = typiska speed stars som innehåller stor variation av hopperfareheter och fallhastigheter.

Vilket är ditt favoritplagg?

Byxor med låg gren.

Hur många platser har du bott på?

Sverige, Australien, Belgien, Slovenien – fyra!

Vilken är din sämsta egenskap?

Ibland tar min stubin slut, då jag kan bli knallarg och tvingas avlägsna mig själv för att det inte ska gå ut över andra. Skulle helst velat kunna avväpna mig själv innan dess.

Vad är du mest stolt över?

Hur högt jag värderar viljan att förbättra mig själv.

Näm en bra bok du läst på sista tiden!

Doing Good Better av Will MacAskill – om hur man bedriver altruism som inte bara får en själv att känna sig bättre, utan faktiskt har effekt. ■

Världens första bergsflockingsläger

Text: Johannes Bergfors och Pixine Lyckner

Foto: Andreas Mosling

En bergsflock över Julianalperna.

”The Ride of the Valkyries” av den tyske kompositören Richard Wagner ekar i mitt huvud när jag föreställer mig fallskärmar flyga i formation bland alptoppar. Det klassiska stycket populariserades av filmen ”Apocalypse Now”, i en scen där nio beväpnade Hueyhelikoptrar beskjuter en Vietnamesisk by. I vårt fall, på Momentum Mountain Flocking Camp, flög vi fallskärmar i Slovenien och vi ”attackerade” berget. Spänningen var stor i flocken. Sådan spänning som uppstår då man flyger högpstandavingar fort med litet avstånd till kalksten och tallar. Med stort fokus strävade vi efter att behålla jämt avstånd till våra lagkamrater runt omkring oss. Vårt fredliga evenemang orsakade noll förluster förutom en bortkopplad huvudfallskärm och kanske även en bergsget – som påstås ha sprungit av en klippa vid blotta synen av oss.

Den vackraste dropzonen

Jag har bott i Bovec, Slovenien, sedan 2017 och många frågar mig varför. Bergstopparna, älvarna och grönskan är de främsta anledningarna. Men jag måste erkänna att Skydive Bovec, som är den vackraste DZ jag någonsin hoppat på, bidrog stort. Året innan jag flyttade hit hade jag fått testa bergsflygning i Norska Voss – och det var den bästa känslan jag haft inom hoppningen. Sedan dess har jag vidareutbildat mig själv och nu leder jag årligen grupper ned för berg runt om dalen där jag bor, i Sočadalen.

I juni 2022 frågade min vän Matt Leonard, från USA-baserade Team Momentum, om jag ville samorganisera ett läger med fokus på bergsflocking – alltså bergsflygning i formation. Team Momentum, som även innehåller fulltidshopparna Max Manow, Tom Baker och Andy Plisko, har senaste åren lett utvecklingen av modern fallskärmsflocking.

Flocking - kalottformationer utan ”grepp”

Flocking är formationsflygning med fallskärm men utan ”grepp”, det vill säga utan att man kopplar ihop skärmarna med hjälp av händer eller fötter. Inom flocking kan formationerna vara statiska, till exempel en kryssformation, eller dynamiska; följa John, korsningar, över-och-under etcetera. Laget organiserar läger runt om i världen för kalottpiloter av alla erfarenhetsnivåer. Säkerhetstänk, tekniker och laganda förmedlas på strukturerade sätt i både klassrum och luftrum. Jag har stor respekt för Team Momentums metodik och attityd till inläring och de är alla nära vänner till mig. Vilket gjorde det enkelt för mig att tacka ja till förslaget att ordna lägret som var det första någonsin utav sitt slag – eftersom vi tränade på flocking i en bergsmiljö.

Jag har inte alls lika mycket erfarenhet av kalottformation som de har, men jag känner till områ-

det väl eftersom jag vandrar, klättrar, skärmflyger och har ett hundratal bergsflygningar under bältet där. För att föreviga eventet anlätade vi det norska luftgeniet Andreas Mosling, som flög sin räckviddsgenerösa UPT Mutant runt våra kalotter med kameror på hjälmen. Flygplanet vi nyttjade var en Pilatus Porter som bär tio hoppare.

Päronsaps och landningstillstånd

Det är inte helt lätt att anordna bergsflygning. Skriftliga landningstillstånd skall inhämtas och flaskor med päronsaps ska delas ut till landägarna. Planering, samordning, bokning och problemlösning leder till slut till att allting rullar och fungerar. Nedanför bergväggen väntar en ansvarig hoppledare som ger tillstånd att falla. En chaufför kör första liften med en minibuss tillbaka till hoppfältet medan den andra liften är i luften. God kommunikation med piloten är mycket viktig eftersom en

Flygande följa John över Sočadalen.

felaktig spot kan leda till uthopp alltför nära terrängen. Vi väljer i regel att förlägga finalen parallellt med bergskammen, oftast sidoförskjutet med några hundra meter, beroende på bergsprofilen och vindarna. Om någon har problem med huvudfallskärmen och behöver koppla ifrån den måste vi ha mycket stor marginal till underliggande terräng. Två coacher i varje lift leder varsin grupp men alla hoppar av på samma final. Man drar sin fallskärm nästan omedelbart, bygger formationen och flyger den sedan mot berget. Där är principen rätt enkel: flyg vid sidan av berget – inte in i det.

Överväldigande terräng föder starka känslor

Bergsflygning ger ofta upphov till mycket starka känslor och det är lätt för den ovana att bli överväldigad, vilket kan leda till ofokuserad beslutsfattning. Jag brukar förklara för mina deltagare att det i direkt följd är fyra moment som kräver stor närvaro: höghöjds-hop-and-pop, kalottformation, själva bergsflygningen och slutligen ett inhopp på ett nytt, ofta litet, landningsområde. Endast ett av dessa moment skulle kunna vara nytt för många, vilket är anledningen till att vi har krav på såväl antal hopp som vingbelastning och flockingerfarenhet.

Morgonen den 20 september 2022 inleddes vårt femdagarsläger med ett säkerhetsseminarie. Seminariet behandlade väder, teknik, beslutsfattning och allt som berör det vackra men riskfyllda med bergsflygning. Deltagargruppen bestod till största del av amerikaner, men även en australiensare och en cypriot smög sig in. Flera av deltagarna är kalottinstruktörer själva men har inte möjligheten att flyga nära berg någon annanstans.

Bergskammen var helt täckt av moln

Under veckans gång bar flygplanet två fulla lifter till tre olika berg flera gånger vardera. Från de olika landningsområdena nedanför bergen tar det mellan 5 och 20 minuter med minibuss tillbaka till hoppfältet. När bergens lokala väder inte tillät flygning tränade vi formationer över hoppfältet. Lägrets sista hopp var det mest minnesvärda. Vi trodde inte att vi skulle hinna med ett till, men slutligen gick det. Dock med lägre höjd än planerat. Himlen var orange när vi med hjälp av bra spotting och snabb formationsbyggnad ändå nådde fram till bergskammen som var helt täckt av moln på motsatta sidan. Luften på vår sida var kall, klar och fri från turbulens. I eventfilmens sista scen (QR-kod nedan) kan ni se med era egna ögon vad vi upplevde. Varma kramar utdelades efter landningen och lyckliga utrop ekade mellan bergsväggarna - tacksamma för det vi just fått uppleva.

Vi planerar att upprepa detta bergsflockingsevent den 21-25 juni 2023, samt även ett kortare helgevent för hoppare med mindre erfarenhet som vill prova på. Vi vill gärna ha en mångfald av deltagare, så överväg att komma ner! För att få uppdateringar kan du registrera dig på min mejlinglista på tinyurl.com/johber. Team Momentum och jag hoppas att vi ses vid molnkanten vid bergstoppen – i formation. ■

Flockens ledare, Max Manow, använder sig av rök för ökad visuell effekt.

Erfarenhetskrav för att delta i årets upplaga av Mountain Flocking:

Tidigare erfarenhet av flocking
Wingload på 2.0-2.9
Crossbrace-vinge under 100 sqft
För att delta i Johannes bergsflygnings-
evenemang krävs 500 hopp och att du är
en trygg hoppare med huvudet på skaft.

Se 2022 års Mountain Flocking-video

80 kvinnor satte nytt världsrekord

Text: Linda Lundberg

Foto: Ewan Cowie

att kunna vara där, sedan är det upp till bevis och så ska man sätta ett rekord.”

Jenny berättar även om avbytarbänken, B-teamet, som kan bli en ganska infekterad del eftersom alla såklart vill vara med på rekordet. ”Men här fick jag en känsla av att både B-teamet och alla som var med på rekordet hade en bra sammanhållning. Jag hoppas att alla i B-teamet kände så också, att de var väl omhändertagna.” Sonja Michanek och Tilda Järbel, också de från Stockholms Fallskärmsklubb, var uttagna till B-teamet.

Först en stabil bas

Jenny blev kontaktad 2019 för att vara regionsorganisatör för Sverige och Danmark, och fick samtidigt en slot i rekordet bland de inre 40. Den inledande dagen av rekordveckan började de inre 40 först att träna tillsammans och bygga en stabil bas. ”Att vi fick tid till det var fantastiskt. Den blev otroligt stabil.”

Sedan byggde de på, bit för bit.

”Det var mer pirrigt än nervöst. För mig blir det väldigt mycket ’nu ska jag jobba, det här är min uppgift’. Det var långa dagar och en aning kallt, vi flög upp till nästan 6000 meter med syrgas, vilket känns i kroppen efter en dag”, berättar Jenny, och fortsätter: ”Men man kan inte tillåta sig själv att känna sig trött, alla tankar om ett varmt bad eller vi måste sätta det här nu får inte ta plats. Steg för steg framåt behöver man lita på processen. Jag nyper mig i händerna i planet upp för att fortfarande vara aktiv, att slumra till är inte heller ett alternativ, och när jag ställer mig i dörren lägger jag på ett leende, det är en liten taktik som funkar för mig. Jag visualiserar i planet och har en attityd som säger det här blir bara kul.” Det blev fem hopp per dag, en dag fyra.

Imponerande B-team

Det förra rekordet från 2016, på 65 kvinnor, slogs bara en dag efter att de börjat bygga på 40-mannan. Det nya rekordet blev en 72-manna.

”Det enda jag hade i huvudet då var att nu plockar vi på mer. Det var brutalt att se så många tjejer som var på plats men inte var med och det gjorde mig stressad. Tänk om vi inte gör ett till? Rekordet i sig har inte så stor påverkan på mig, utan det häftiga är att få göra det tillsammans, att nå ett mål som ett team. Jag var helt tårögd när jag kom ner, och tacksam för att vi fixade det så snabbt så att vi kunde plocka in fler”, berättar Jenny.

Rekordet. En 80-manna av endast kvinnor.

I november satte 80 kvinnor från ett 20-tal olika länder ett nytt världsrekord. Jenny Norin, från Stockholms Fallskärmsklubb, deltog från Sverige. ”Det är fantastiskt kul att vi tog världsrekord, men det är egentligen bara en liten del av det hela”, säger hon.

Målet var att sätta en vertikal (head-down) 100-manna med enbart kvinnor, och syftet var att fira 100-årsjubileum för den kvinnliga rösträtten i USA. Project 19 startades 2019 av den amerikanska organisationen Women’s Skydiving Network (WSN). Det drogs igång ett stort mediapådrag kring projektet, tack vare att ett uppvisningsteam med endast kvinnor kallat Highlight startades i samband med allt detta. Uppvisningsteamet har syns och hörts runt om i USA och var fortfarande aktivt tre månader efter rekordet.

”Mer än att bara vara några kvinnor som hoppar fallskärm kan vi vara förebilder inom det vi gör, för att inspirera andra till att fortsätta vara modiga och fortsätta drömma”, säger Jenny.

”I alla världens hörn kämpas det med att få en så hälsosam och trygg utveckling i tillvaron som möjligt, och WSN vill peka på att det bara kan vara positivt med fler ledande kvinnor för att komma dit.”

”Bästa event jag varit på”

Rekordet var tänkt att utföras 2020, men pandemin kom i vägen. Den 20-26 november 2022 var

det dags till slut, och kvinnor från 22 olika länder samlades i Eloy, Arizona. WSN sponsrade, alla 120 kvinnor som deltog fick alla hopp betalade.

”Det gjorde stor skillnad för folk. Vi kunde lägga full fokus och pengar på träningen, och sedan behövde det inte kosta mer när vi väl var på plats”, säger Jenny.

De innersta 40 i formationen, Jenny en utav dem, fick dessutom åka till Abu Dhabi för att träna den 20-23 september 2022.

”Det är det bästa event jag varit på. Otroligt professionellt”, säger Jenny. Hon lyfter huvudledarna Sara Curtis och Amy Chmelecki lite extra. ”De här ledarna har lagt ned massor av tid på att göra ett event där de skapat de bästa förutsättningar för att få så många som möjligt att klara sin uppgift. Det blev otroligt inspirerande och fint. Alla fick känna samhörighet. Skillnaden mot andra rekord var att alla som var där hade full tillit från Amy och Sara, du var värd din plats så ingen behövde visa upp sig eller bevisa något. Det är nog inte bara jag som kan känna att det kan vara en hård atmosfär på rekord annars. Du ska prestera perfekt, har betalat massor med pengar för

Fem flygplan flög upp kvinnorna och släppte dem på 6000 meter.

Foto: Ewan Cowie

Jenny Norin, Sonja Michanek och Tilda Järbel deltog från Sverige.

Foto: Petter Mazzetta

Jenny Norin.

Foto: Felix Wetterberg

120 kvinnor var på plats.

Foto: Felix Wetterberg

På torsdagen bröt de rekordet igen med en 80-manna.

”Hoppare från B-teamet blev inplockade, och de gjorde ett superjobb. Det är definitivt mer nervöst för dem, och vad jag anser en större prestation. De har hoppat i mindre grupper på 20-30 kvinnor och ska plötsligt kliva upp i en större grupp – och kan i princip hamna på vilken plats som helst i formationen. Jag har min plats som jag flugit till hela veckan. Det här är en väsentlig skillnad, tänk bara på visualiseringen. De blir inplockade och kan aldrig innan ens veta vilket plan de ska upp i eller hur långt dyk det faktiskt är. Vi alla behöver vara redo för allt, men speciellt B-teamet. Jag vill verkligen lyfta Sonja och Tilda, jag är fantastiskt imponerad av dem.”

Lurade till segerkänsla

Den sista dagen trodde 97 kvinnor att ett nytt rekord var satt. ”Jag var helt övertygad om att vi hade det. Alla var det. De som någon gång byggt större formationer antingen vertikalt eller på mage tror jag vet om en vibrationen som går genom formationen när den väl sitter. Det pirret var där! Vi kom ner på marken och var otroligt lyckliga”, berättar Jenny.

Men efter att de tittat på videon, om och om igen, stod det klart att rekordet inte satt. Precis när sista tjejen hade tagit sitt grepp, bröt en annan tjej.

”Det handlade om mindre än en sekund. Men jag är glad över att vi firade på marken och att vi kramade om varandra. Det var fint på något vis att få bli lurad för att få segerkänslan. Alla hade gjort det bästa de kunde, och jag känner fortfarande att alla som var med på det hoppet var med på ett rekord, även om det inte var rekordet.”

Sedan avslutades rekordveckan med ett hopp i solnedgången.

”Jag tänkte att nu njuter vi bara. Det blev väldigt ödmjukt och fint, fin stämning. Det markerade att vi gör det här för ett större syfte och att det här bara är början. Då blir det inte så mycket fokus på att vi bara skulle ha den där 100-mannan. Det var 120 kvinnor på plats, och det är inte lätt att leda så många och få till den här gemenskapen på så få dagar tillsammans. Det är ett fantastiskt ledarskap.”

Kan bli mer av Project 19

Jenny tillägger att det faktum att det var så otroligt nära att sätta en formation med 100 kvinnor

bara är en sporre om att de kan bygga större. ”Så alla svenskar som vill vara med ska vara med, jag vill se en hel svensk pod i nästa försök.”

WSN brukar arrangera dessa rekord ungefär var tredje år, men när nästa rekordförsök blir är inte bestämt ännu.

”Jag får se hur livet ser ut då, men kommer gärna att vilja vara med”, säger Jenny.

Hon har två svenska rekord i bagaget, ett europarekord och tre världsrekord, men för att få fortsätta vara med behöver hon förbli ’current’, det vill säga fortsätta flyga stora formationer och skaffa fler erfarenheter.

”Det är problematiskt att träna här i Sverige eftersom det behövs flera flygplan. Det räcker inte att hoppa 10-manna eller 20-manna”, förklarar Jenny. ”Men det hålls camps lite här och där. Under åren inför det här rekordet var det camps i bland annat Spanien, Frankrike och Tjeckien.”

Hon tror att det kommer att komma mer ur Project 19 också.

”Jag vet att de är inne på att göra något i Europa också, det ska bli spännande att följa vad de hittar på.” ■

Säsongsstart med AFF-kurs i Portugal

Text: Kristian Johansson

Foto: Andreas Mattsson

Eleven Ferenc på dubbelnivå med Chris i bild och Andreas bakom kameran.

Foto: Privat arkiv

AFF-gänget och personal från Evora.

Foto: Kristian Johansson

Tidiga morgnar i Evora. Allt för att AFF-kursen skulle gå i mål under veckan.

Kristian "Chris" Johansson från Fallskärmsklubben Cirrus Göteborg tyckte att ett projekt med att hålla en AFF-kurs utomlands skulle vara ett kul sätt att starta årets hoppssäsong. Efter en hel del planering, förberedelser och uppkomna problem bar det äntligen av till Portugal och hoppfältet Skydive Portugal i Evora. Här är Chris berättelse.

"Eftersom jag tycker om projekt så kom idén om att ha en kurs utomlands ganska naturligt. De faktorer som spelade in var dels det långa vinteruppehållet, dels det sinande antalet aktiva hoppare och att det kan vara aningen trögt med att aktivera hoppare de första kalla vårdagarna. Jag tänkte att vad vore väl bättre än att ha ett gäng hungriga hoppare som står startklara vid säsongsstart.

Av erfarenhet vet jag att allt som är nytt tar mer tid och energi än man tror. Jag började därför med att fråga de som hade erfarenhet av elevhoppning utomlands om råd. Jag vet inte hur många samtal jag ringde innan bilden började klarna, men jag landade till slut i att projektet var fullt genomförbart. Nu behövde vi bara elever. Tillsammans med Annica Ekdahl tog vi fram en budget och vi gjorde också reklam för kursen och postade det på Instagram. Två dagar senare hade vi våra första två elever.

Regel gjorde att vi bytte hoppfält

Jag insåg att jag skulle behöva hjälp från åtminstone en AFF-instruktör till så jag kontaktade Andreas Mattsson från Skåne som jag lärde

känna på vår AFF-examination förra året. Våra vägar hade korsats redan innan och jag visste att Andreas brinner minst lika mycket för elevhoppning som jag. Vi hade AFF:at ihop en del under förra året och jag blev inte särskild förvånad när han svarade ja på studs. Vi bestämde att vi frågar fler, om antalet elever skulle öka. En rad utmaningar skulle därefter presentera sig på löpande band vilket medförde att marknadsföringen hamnade något i skymundan.

Från början hade vi siktet inställt på Skydive Spain som är ett Englandsdrivet hoppfält, men en regel i BPA (British parachute association) diktar att elever på "external school" får vara max 50 år gamla. En av de två hittills anmälda eleverna skulle fylla 60 år dagarna innan kursstart. Han hade köpt kursen som present till sig själv och hans entusiasm inför kursen gjorde att vi inte kunde överge honom utan att försöka hitta en lösning. Jag tog kontakt med Sara Hall som då föreslog att jag skulle kontakta Evora i Portugal. Sara satte mig i kontakt med Paula Silvia som själv hoppar AFF i Evora. Paula var oerhört hjälpsam och inom kort hade vi en plan B. Nu kunde kursen äntligen bli av.

Några tips från Chris om du åker till Portugal:

- Teckna förbundets extraförsäkring och uppge att du ska hoppa i just Portugal. Portugisisk lag diktar att du uppfyller vissa villkor som inte finns återgivna i någon annan försäkring.
- I Portugal saknar elev-/hyrripgarna kniv. Det finns inte att låna eller att köpa. Se till att ta med hemifrån.
- I Portugal hoppar alla elever med radio, undantag medges ej.
- I Evora är 1000-hoppfältet det enda som är någorlunda slätt. Alla andra fält är tuffa och benknäckervänliga. Investera därför gärna i ett par fotledsskydd.
- Cirka 1 kilometer norr om landningsbanan ligger det ett kraftverk, även kallat "toastern". Undvik den.

Rebecka Wäring, elev:

"En fantastisk resa med en riktigt bra sammanhållning. Det var stundtals väldigt intensivt men vi fick otroligt mycket stöttning av våra instruktörer och alla andra i gruppen, och den här fina gemenskapen är resans största behållning. Det första hoppet var såklart mest speciellt, man visste ju verkligen inte vad som väntade. Men det var också det enda hoppet där jag lyckades landa på hoppfältet utan större svårigheter, ha ha."

Teoridelen genomfördes den 3-5 februari i Vårgårda. John Holmqvist, som är anmäld till kursledarkursen, fick tillfälle att öva som assisterande kursledare. Något han gjorde med bravur. Till vår hjälp hade vi också Leo Simonsson som assisterade hela helgen innan han också examinerade eleverna.

Eleverna hade fått instruktion inför kursen att vara ordentligt pålästa, så till den grad att de skulle kunna svara på instuderingsfrågorna utan till. De fick också skriva och ringa närhelst de ville för att reda ut eventuella frågetecken. Eleverna var därför mycket väl förberedda, så pass att de hade synpunkter på kurslitteraturen och påpekade brister, samt kom med förslag på hur den kunde förbättras. För att bryta av lite i de annars långa dagarna avslutade vi lördagen med att träna ihop i vindtunneln hos Bodyflight i Säve.

Äntligen dags för avresa

Bara fem dagar före avresan fick vi ett mejl där Skydive Portugal uppgav att militären infört restriktioner på luftrummet större delen av den veckan vi skulle vara där. De frågade om vi ville boka om, men allt annat var ju redan bokat. Vår

kontakt Paula Silva hade själv inte nåtts av informationen, men hon bad att få undersöka saken och återkomma inom kort. Inom 30 minuter hade Paula pratat med ägaren av fältet och meddelade att vi fick flyga mellan klockan 9-11 på förmiddagen, en timme på lunchen, och sedan även efter att militären var klara för dagen om det fanns solljus kvar. En plan C togs fram utifall det skulle bli nya ändringar. Och nya ändringar skulle det bli visade det sig, och schemat blev minst sagt pressat.

Den 25 februari hade vi återsamling i Vårgårda. Nu hade ytterligare en elev, som tidigare påbörjat kursen under 2022, anslutit till resesällskapet och vi repeterade den praktiska examinationen för att friska upp minnet samt skrev teoriprov/förnyelseprov. Vi passade även på att träna en sväng till i tunneln. Så var det äntligen dags för avresa den 26 februari. Göteborgsgänget bestod av mig, eleven Rebecka Wäring och William Dock, och vi mötte upp med skånegänget i Amsterdam, som bestod av Andreas Mattsson, eleven Ferenc Dahnér, Felix Wendel, Erika Bergqvist, Mattias Andersson och Ashen Gomes. På Shiphol, där vi skulle byta till en gemensam flight till Sevilla, var det förseningar i flygtrafiken som gjorde att vi blev fast på flygplatsen i tre timmar. Det resulterade i att vi nådde Portugal först sent på natten till måndag. Som tur var hade eleven Martin Arnlid Porizka åkt i förväg och kunde lösa alla problem som uppstod med våra hyrbilar till följd av förseningen.

Med tanke på att eleverna inte skulle få tillräckligt med sömn inför måndagen, beslöt vi att inte hoppa på måndag morgon, ett beslut som såklart påverkade en redan pressad tidsplan. Morgonen gick istället åt till att sova ut och sedan till förberedelser som incheckning, briefing, att låna och ställa in utrustning till eleverna samt ytterligare

markträning. Vi lyckades också få upp två lifter innan solen gick ner och kursen var därmed igång på riktigt.

Prov på flexibilitet och hjälpsamhet

På tisdagen hade restriktionerna utökats ytterligare till att flyga endast fram till klockan 10.00, eventuellt på lunchen och troligen inte i slutet av dagarna. Ett möte med ägaren av fältet och den alldeles hingivna piloten Romero, gjorde att vi hittade en lösning där vi bestämde att samlas 06.45 på morgonen för att lyfta direkt när solen gick upp vid 07.15.

Vi fick disponera ett mindre flygplan, en 206:a för den första liften för att sedan flyga caravanan så snart resten av verksamheten vaknat. Här vill vi rikta ett stort tack till de övriga skojhopparna som åkte med på resan. Alla i resesällskapet ställde upp på det sätt de kunde när det behövdes, genom att göra extra hopp så vi blev tillräckligt många för liften, komma med tips och tricks eller bara vara allmänt omhändertagande mot eleverna när det emellanåt gick i 110 knyck...

Det gick i ett ryckigt tempo men vi tog oss ändå sakta framåt. Efter klartecken för att använda portugisiska sekundärinstruktörer kunde vi fördubbla vår kapacitet och därmed snabbare komma fram till att påbörja singelnivåerna och hålla tidsplanen för att hinna med alla hopp. Eleverna presterade bra och var oerhört flexibla.

Deltagarna hade fått del av all information, om alla hinder vi stött på från dag ett, genom tät kontakt vilket byggde en stark lagkänsla. Det bidrog till att vi alla jobbade på mot det gemensamma målet, att alla elever skulle bli klara under resan! Även personalen i Evora slöt sig till vårt gäng och bidrog till vårt gemensamma mål genom att anstränga sig på alla sätt de kunde, hjälpa oss

med packning och genom att peppa och stötta och låna ut saker vid behov.

Eftertraktade "vingar"

På lördagen genomfördes det sista elevhoppet. De andra två eleverna var på samma lift fast numera som nyblivna A-certare. Efter att vi fällt sista eleven gjorde de andra två sina första HM-hopp. När vi landade var lyckan total. Vi hade lyckats, alla var i mål! En av eleverna fick syn på att det fanns "vingar" (typ som i Top Gun) att köpa i receptionen på Evora, men vi avstyrkte köpen med lögnen att dessa bara var för instruktörer. Vi hade en egen plan...

När vi sedan sammanstrålade allihop i Sevilla inför hemresan och hade en mindre ceremoni på boendet i innerstaden, delade vi i stället ut dessa eftertraktade vingar till var och en av eleverna, innan vi firade på stan.

Det ska nämnas att det inte hade gått att genomföra ett enda utbildningshopp den här resan om det inte vore för den samlade kompetens som jag, genom förbundet och övriga fallskärmssverige, hade tillgång till. Det är en enorm apparat där alla också ställer upp och bidrar till 100 procent. Listan på människor vi vill tacka kan göras lång. Ett extra tack till riksinstruktören Sven Mörtberg och Penny Robertson-Pearce på kansliet. Sara Hall, Skånes Fallskärmssklubb, Raul Riffo, Nina Schmolewski samt Skydive Portugals Paula Resende, Carlos Faustino, Paula Silva, Arlindo Lima, Sara Dionisio samt vår favorit alla kategorier, piloten och vår hjälte Paulo Romero.

Ett extra stort tack till FKCG:s chefsinstruktör Robert Alasuutari för råd och råd inför och under resan och ett särskilt omnämnande till min "wingman" Andreas som ville göra detta tillsammans med mig." ■

Tankar från Down Under del 4

Text: Penny Robertson-Pearce/Ingemar Eriksson

Efter ett litet uppehåll fortsätter vi nu vår artikelserie med tankar från "Down Under", där Ingemar "Kingmar" Eriksson frikostigt delar med sig av sina tankar och erfarenheter. Ingemar är den svenska hoppare som gjort flest hopp genom tiderna och nu är han uppe i 26 400 hopp. Han bor och är verksam som tandeminstruktör i Nya Zeeland sedan 23 år. Den här gången delar han med sig om sina tankar kring hoppning nära vatten. Håll till godo!

De flesta hoppare känner sig kanske inte särskilt oroliga över att hoppa nära, eller över vatten, speciellt om 'inget har hänt' och om man känner sig som en kompetent simmare. Man resonerar att bäst är såklart att undvika att hamna i vattnet genom en bra spot, flyga åt rätt håll under fallskärm och genom att vara vaksam. Dessutom, tänker en del, att om man råkar ut för en felfunktion och skulle närma sig marken med hög fart kanske man föredrar att hamna i vattnet än att landa på marken i den farten.

Vi som har bevittnat oavsiktlig vattenlandning på nära håll tänker annorlunda. Vi skulle säga att man absolut vill ha en uppblåsbar flytväst tillgänglig, och veta att någon kan aktivera en räddning med båt. Fallskärmshoppare och vatten har genom tidigare erfarenheter, visat sig vara en riktigt dålig kombination. Om man tänker på alla hopp vi gjort med risk att hamna i vatten, utan att vi haft något hjälpmedel som vi kunde ta till för att kunna hålla huvudet över vattnet och kunna fortsätta andas, kan vi bara

vara tacksamma att vi landat på marken dessa gånger.

Jag gjorde lite mer efterforskningar innan jag satte mig ner för att skriva den här artikeln, och jag hoppas att alla som läser vill ta till sig det jag skriver här. Jag tittade lite närmare på regler gällande hoppning nära vatten i olika länder. Reglerna är inte speciellt hårda, rekommendationerna är i bästa fall hyggliga.

I en utredning som jag läste, där en hoppare som fått problem med sin reservfallskärm landade i vatten och omkom på grund av drunkning, rekommenderade Transportstyrelsen/Luftfartsverket i det landet att de skulle införa mer effektiva regler. Utredarna framhöll vikten av att reglerna är tydliga och att man arbetar för en ökad förståelse om att en oavsiktlig vattenlandning är betydligt farligare än många tror. I utredningen framkom att om reglerna inte är tydliga eller om regler saknas, tolkar varje hoppfält regler eller risk på sitt sätt, vilket ofta medför att riskerna förminskas när det gäller faran med vatten. Utredningen gav rekommendationer att ALLA som hoppar fallskärm, där det finns risk att hamna i vatten, måste ha flytväst tillgänglig och måste ha tränat på proceduren att landa i vatten inklusive flytvästens aktivering. Dessutom måste det finnas en båt tillgänglig för räddning. Tyvärr betyder inte rekommendationer från en utredning att det per automatik kommer att leda till åtgärder.

När du läser det här kanske du tycker att det verkar överdrivet att ha flytväst, att det kommer kännas larvigt att ha en uppblåsbar flytväst runt midjan, eftersom inget kanske hänt nära just ditt hoppfält. Eller kanske tycker du att det verkar vettigt att använda en så pass enkel livförsäkring som en flytväst, men när du nämner det till någon annan på klubben kanske den personen tycker att det verkar överdrivet, det gäller ju kanske bara en lift... I min värld kallas det för 'risk denial', att förneka risken.

När man planerar en avsiktlig vattenlandning finns det ofta många regler gällande det, eftersom en sådan landning bedöms som hög risk, men vid hoppning som sker nära vatten där oavsiktliga vattenlandningar potentiellt kan ske, finns det som bäst några få regler och i vissa fall inga regler alls.

När någon landat ute skyndar man sig ofta dit, eftersom utelandning är en ökad risk och hoppledaren vill veta snarast att hopparen är okej. Om någon gör en utelandning i vatten, då är det ännu mer bråttom. Även om hopparen skulle vara oskadd i själva landningen finns en överhängande risk att hopparen drunknar om hen inte har hjälpmedel för att kunna hålla huvudet över ytan och överleva. Ett år i USA var drunkningsolyckor den vanligaste dödsorsaken efter att en hel lift med 19 hoppare hamnat i vattnet, varav 17 drunknade.

Att så många hoppare och företag som bedriver fallskärmsverksamhet, klubbar och myndigheter hoppar eller låter det hoppas nära vatten utan att tillräckligt försökt minimera riskerna, kan man kategorisera under begreppet 'normalization of deviance'. Det är ett väldigt vanligt förekommande fenomen som jag har sett på nära håll, och självklart även varit delaktig i själv eftersom jag har gjort många, många tusen hopp nära, eller över vatten, utan flytväst eller med en båt i närheten. 'Normalization of deviance' kanske är så vanligt för att ofta 'har inget hänt' och därför uppstår ett tänkande i gruppen och klubben där det är enklare att ignorera risk än att göra något åt det. Det kritiska tänkandet får inte utrymme.

Så när skulle man kunna hamna i vatten? När du har snodd eller annat problem med din reservfallskärm och befinner dig över vatten, när du är medvetlös eller har skadats i frifall eller av en hård öppning, när det blåser ut mot havet, under ett nödhopp som sker över vatten, om planet lyfter över/mot vatten, när du gör in hopp hos kompisens sommarställe vid vattnet är flera exempel. Jag vet bättre nu än att hoppa nära vatten utan flytväst, och nu vet du det också. 'Hoppas på det bästa, planera för det värsta.' /Ingemar ■

Vattenhoppning enligt SBF

Vattenhoppning är hoppning med planerad landning i vatten djupare än en meter.

Hoppare med lägst B-licens får utföra vattenhopp.

CI skall godkänna landningsområde för vattenhopp. Området skall vara besiktigat med avseende på hinder, vattendjup och bottenbeskaffenhet. Klubbens CI skall ha godkänt att vattenhoppning får ske vid aktuellt tillfälle.

Hopparen skall vara simkunnig.

Utrustning

Vid vattenhoppning kan hoppet genomföras utan höjdmätare under förutsättning att frifallet inte överstiger tio sekunder.

Hopparen skall vara försedd med flytväst vilken skall kunna blåsas upp automatiskt medelst en patron och manuellt. Klädsel och fotbeklädnad skall vara så lätt som möjligt. Vid låga vattentemperaturer rekommenderas vätträkt. Vätträkt bör vara täckt av hoppoverall eller ett lager kläder.

Vid val av utrustning bör beaktas att hopparen vid landning i vatten snabbt skall kunna frigöra sig från selen varför step-in-sele ej bör användas. Viktväst eller viktbalte skall ej bäras.

Hoppledare

Hoppledaren skall före hoppningen försäkra sig om att vattendjup och bottenbeskaffenhet är tillfredsställande. Före hoppillfället skall hoppledaren hålla briefing med pilot, hoppare och personal för upplockning. Vid briefing skall speciellt beaktas frågor kring landningsmärkets placering, vindriktning och styrka, upplockning, båtars placering och vattentemperatur. Vidare skall beaktas frågor om radiosamband mellan hoppledare, båt och luffartyg.

Upplockning

Upplockning kan ske antingen med båt eller med helikopter. Fallskärmsmaterielen bör vara försedd med flytutrustning. Båt skall vara försedd med motor. Minst en av båtarna skall vara snabbgående. Varje båt skall vara utrustad med bland annat båtshake, dragg och kniv. Personalen i båtarna skall bära flytväst. Två personer skall finnas i varje båt varav minst en man skall vara fallskärmskunnig.

Procedurer

Hopparen skall ha tränat hela hoppproceduren på land. Vid hoppning med bröstmonterad reserv skall den efter utveckling av huvudfallskärm krokas loss så att den hänger i ena sidans nedhållningsrem.

Inför landning i vatten gäller följande:

- Bröstrommen skall knäppas upp
- Flytvästen skall blåsas upp manuellt på lägst 400 meter
- Landning skall ske mot vinden för att undvika att fallskärmen lägger sig över hopparen
- Direkt efter att hopparen landat skall benremmarna släckas
- Bärgning av rund fallskärm görs med början av toppen
- För vingfallskärm gäller att bärgning skall göras med början från fallskärmens bakkant
- Vid hopp i saltvatten gäller att fallskärmarna noggrant skall sköljas i sötvatten. Torkning skall sedan ske i skugga

Inför ofrivillig vattenlandning gäller dessutom:

- Stäng av räddningsutlösare
- Koppla loss RSL
- Ta av goggles och handskar
- Koppla loss huvudfallskärmen efter landning
- Simma bort från fallskärmen och mot närmaste räddning
- Lossa benremmarna och lämna riggen för bättre rörelsefrihet

En hoppares tankar

Text: Åsah Helenius

Den här texten har jag skrivit för att jag vet att det är svårt att förlora någon i en olycka i sporten jag älskar. Kanske kan texten hjälpa dig att gå vidare trots att det känns svårt, kanske har du redan gjort det och känner igen något av det jag försökt beskriva. Kanske kom olyckan som en total överraskning över att det kunde hända, kanske visste du innerst inne att det bara var en tidsfråga. Konsekvensen är densamma, vi lämnas i sorg och saknad och behöver ta oss vidare med våra liv. Denna text beskriver mina tankar om min tid i sporten, och kanske kan den hjälpa någon.

Jag hoppas att det blir en säsong utan olyckor i år, trots att jag vet att det inte kommer bli så. Fjolårets obegripliga tre dödsolyckor har återigen tagit bort lite av glädjen jag känner inför hoppning och jag behöver hantera det på något sätt. Jag hoppas istället att det blir en säsong där jag inte känner den som slår sig allvarligt eller dör, och vet att det nog inte kommer bli så heller. Vår sport är härlig, underbar, fantastisk och alldeles, alldeles livsfarlig. Vänner dör, skadar sig till oigenkännlighet eller återhämtar sig, men sanningen är att sporten vi älskar är livsfarlig. Det är lätt att glömma den faran när dörren öppnas på höjd, du känner doften av flygplanet som startar eller när du hör fladdret av linorna i vinddraget när du hänger under den fullt fungerande fallskärmen. Kvällsfilmen visar hur härlig sporten är och vi skrattar tillsammans åt det lilla misstaget som ser lustigt ut men som potentiellt kunde varit det som dödade oss. Eller, i alla fall gör jag det, eftersom det är en överlevnadsstrategi för mig i sporten. Jag började hoppa 2001 och har nu sagt farväl till många vänner, bekanta och kollegor i tragiska olyckor, klantiga misstag och obegripliga sammanträffanden som slutat på sämsta tänkbara sätt. Många situationer har gått bra, men det krävs bara ett litet, litet misstag för att det ska sluta i tragedi.

”Det kan inte hända mig”

Det år jag började hoppa inträffade tre dödsolyckor. Det var svårt för mig att förhålla mig till det eftersom jag precis börjat med sporten och inte kände individerna som omkom. Jag tänkte på det som trafikolyckor, alltså att det är farligt men att det inte kan hända mig. Dessa tankar hade jag trots att alla tre som dog det året var nybörjare, precis som jag. Andra människor i andra klubbar dog, inte jag eller mina vänner. Dessa tankar förändrades när det inträffade en kalottkollision på Aros 2003 vilket slutade med ett haveri där den ena hopparen, en god vän till mig, skadade sig för livet. Detta inträffade på grund av en hundradels sekunds brist på uppmärksamhet och en hel del otur. Det fanns en annan fallskärm att flyga in i, alltså hände det. Det började sakta gå upp för mig att sporten är farlig på riktigt, även för mig.

”För evigt inpräntat i mitt minne”

2004 i Östersund, upplevde jag min första flygolycka. Denna surrealistiska upplevelse gav mig det tveksamma nöjet att gå på tre begravningar på fyra dagar, och jag förlorade både ytligt bekanta och mycket goda vänner. Min syn på hoppning och risk förändrades i grunden, även om den största förändringen skedde 2005 när det skedde en dödsolycka i samband med landning i Tierp. Jag var en av de sex personer som var hos henne och genomförde livräddande insatser, men hon omkom nästan ett dygn senare på sjukhus. De traumatiska minuterna det tog för ambulans och ambulanshelikopter att komma fram har för evigt förändrat mig och min syn på kunskap, risktagning och risk. Det var inte bara en olycka som enkelt hade kunnat undvikas, det var också en fysiskt jobbig situation som jag behövde ta mig igenom. Tyvärr lärde jag mig att det jobbigaste med att slå ihjäl sig är inte att du dör, utan att det alltid kommer finnas människor som är tvungna att ta hand om dig och allt blod efteråt. Ansiktsuttrycket på den person som stod med mopp och skurhink på landningsområdet och försökte få upp allt blod från den torra gräsmattan är för evigt inpräntad i mitt minne.

”Hur förbereder jag mig..”

Sedan dess har ytterligare allvarliga olyckor skett och vi har förlorat många vänner. Flygolyckorna 2019 och 2021 är i sig ofattbara, och de tillsammans med förlusten av Johan Hansson 2018 och Nils ”Nisse” Hedström 2022 berör mig lite extra. Detta eftersom olyckorna kommit innanför min absolut viktigaste försvarsmekanism för att fortsätta hoppa, nämligen att det inte händer mig. Jag tar mycket få risker, jag tänker på hur jag äter, sover, pratar, vilka jag hoppar med och när jag hoppar vilket innebär att jag eliminerar osäkerhetsfaktorer och förbereder mig så mycket jag kan. Jag övar på mitt reservdrag innan jag hoppar in i flygplanet och alltid innan jag hoppar av. Jag vet hur jag ska göra och när, så det kan inte hända mig. Eller? Hur förbereder jag mig för en flygolycka? Kan jag träna bort slumpen och viljan att lösa en felfunktion? Hur kan jag vara ÄNNU mer säker på att ha eliminerat risken?

Det går naturligtvis inte, för sådan är vår sport och för vissa en oundviklig del av känslan att vid varje hopp ha lurat döden lite grann.

”Finns inget som heter ”Ensam är stark.”

Den sammanhållning som fallskärmssverige och fallskärmsfamiljen gett uttryck för under alla mina år i sporten har varit avgörande för att jag ska kunna hantera den sorg och förtvivlan jag känner runt förlusterna vi lidit. Genom att prata om sorgen, saknaden och hur jag mår har jag tillsammans med andra människor gjort att det gått att fortsätta leva och älska sporten. Forskning runt sorg, trauma och hantering av händelser som dessa är omfattande och kunskapen är stor, och all forskning pekar på att det är viktigt att prata med någon eller några som upplevt samma situation. Ibland räcker det dock inte till, som till exempel för mig efter dödsolyckan 2005 då jag också hade ett fysiskt trauma. Då hade jag turen att ha en fungerande och förstående företagshälsovård, men idag finns det en försäkring knuten till försäkringen via din licens som kan hjälpa dig att komma på fötter igen. Vi löser mycket tillsammans, men inte allt. Då kan det vara skönt att veta att det finns hjälp att få eftersom det inte finns något som heter ensam är stark. Vi tar oss tillsammans igenom svårigheter och tragedier, och tillsammans gör vi vår sport säkrare och bättre.

”Kan jag leva med...”

Samtidigt som jag fortsätter att omedvetet arbeta med mina överlevnadsstrategier, både fysiska och mentala, står jag tillsammans med alla er inför en ny säsong där jag frågar mig om det är värt det. Kan jag leva med att förlora vänner, bekanta och okända bästisar i den sport jag älskar? Är jag redo att vid upprepade tillfällen ta risken att skada mig allvarligt eller dö? Helst inte är svaret, men jag kan heller inte tänka mig att vara utan hoppningen. Jag har förnyat min licens och ser fram emot en ny säsong full av energi, glädje, underbara soluppgångar, solnedgångar, erfarenheter, glada elever, livrädda elever och fantastiska medmänniskor. Förhoppningsvis kommer ingen att dö, eller skada sig för livet. Ta hand om varandra, både i lufthavet och på marken. ■

PIA-symposiet

Text: Penny Robertson-Pearce

Foto: Uffes Hoppshop

Kjell "Pälle" Pålsson, från Uffes Hoppshop, tycker att det bästa med årets symposium var att det blev av! Och förstås de 'hotta' Vector-riggarna.

Legendaren Bill Booth med sin fru och Helén Samuelsson längst till höger.

Både Ulf Anderzon och Helén Samuelsson, från Uffes Hoppshop, var överens om att det bästa på symposiet var att få träffa och nätverka med leverantörer som man annars bara har kontakt med via telefon och mejl.

UPT Vectors specialdesignade riggar. fr. v: Alligator-, haj- och ormskinn!

fr. v Riksinstruktören Sven Mörtberg och Alex Ingulfson, från Uffes Hoppshop, på PIA-banketten.

Parachute Industry Association, PIA, anordnar vartannat år ett stort symposium i USA där besökare från hela världen har möjlighet att bland annat ta del av det senaste inom tillverkningsindustrin gällande fallskärmsmateriel. På grund av pandemin var årets symposium det första på flera år och denna gång höll man till i Reno, Nevada den 27 februari till 3 mars.

Den svenska delegationen bestod av Uffes Hoppshop med Ulf Anderzon, Helen Samuelsson, Alex Ingulfson och Kjell Pålsson. Även riksinstruktören Sven Mörtberg var på plats. Veckan inleddes med en välkomstbankett med tema inspirerat av gangsterserien "Peaky Blinders". Sven uppskattar att det var drygt 1150 besökare under veckan och berättar att det både fanns en mässa och fullspäckat med seminarier.

"På mässan fanns i stort sett alla tillverkare representerade som tillverkar all sorts fallskärmsmateriel, både civil och militär utrustning. Förutom att tillverkarna konkurrerar om marknaden så ges här möjlighet att samverka kring utveckling av

utrustning." Just i år fanns inget revolutionerande nytt på marknaden. "Såvida man inte vill köpa en rigg i alligatorskinn eller hajskinn vill säga", skratrar Sven.

Seminarier

Många av besökarna var kontrollanter, grossister och säljare av utrustning samt motsvarande Svenska roll som riksinstruktör. Seminarier hölls hela dagarna från tidig morgon till sen eftermiddag. Mest intressant, tyckte Sven, var den VR-teknik som utvecklats för att kunna användas i utbildningssyfte, när man ska lära sig att flyga sin fallskärm. VR-tekniken har använts i många år inom det militära men har nu vidareutvecklats, och är

nu mer överkomlig för den civila marknaden. Andra intressanta seminarier handlade om säkerhet. "Till exempel hur säkerhetsarbetet går framåt år från år och hur man som hoppare behöver hantera risker, höghöjdshoppning, stress med mera", berättar Sven. Andra seminarier var mer tekniska och vände sig framför allt till kontrollanter och fallskärmstekniker. Sven berättar: "Det var en väldigt intensiv och givande vecka och jag fram emot nästa PIA-symposium 2025." ■

Dags för avrostning!

Boka flygtid hos Bodyflight

Köp på bodyflight.se, i kassan eller av din favoritcoach.

Kontakta SFF

Beställ utbildningsmaterial

via hemsidan:
www.sff.se -->
medlemsärenden -->
beställ böcker

- Boken "Hoppa fallskärm" är en utbildningsbok i grunder för fallskärms-hoppning
- Boken "Flyga fallskärm" är en utbildningsbok i fallskärmsflygning

Vill du veta mer om...

Skatter och avtal
Lina Gardlow, lina@sff.se

Ekonomi
Stefan Nilsson, kassor@sff.se

Kommunikation och presskontakt
Anna Oscarson, anna.oscarson@sff.se

Försäkringsfrågor
Erik Björnsund,
erik.bjornlund@soderbergpartners.se

Kansliet Sjöhagsvägen 2 | 721 32 Västerås | Telefon: 021-41 41 10 | E-post: info@sff.se
Riksinstruktören Sven Mörtberg | Telefon: 0702-23 62 02 | E-post: ri@sff.se

Materielkommittén
Håkan Andersson, haan@bredband.net

Utbildnings- och säkerhetskommittén
Sven Mörtberg, ri@sff.se

Tävlingskommittén
Lena Kaulanen, lena.kaulanen@gmail.com

Flygkommittén
Pär Svensson, par_svensson@hotmail.com

Totalförsvarskommittén
Jens Grahn, jens.grahn@sff.se

SFF:s kansli, info@sff.se

Riksinstruktör och kanslichef
Sven Mörtberg

Kanslist, medlemsärenden
Penny Robertson-Pearce

Svenska Fallskärmsförbundets styrelse

Joakim Berlin
ordförande
ordforande@sff.se

Anna Oscarson
vice ordförande
anna.oscarson@sff.se

Stefan Nilsson
kassör
kassor@sff.se

Pelle Scherdin
ledamot
pelle.scherdin@sff.se

Jens Grahn
ledamot
jens.grahn@sff.se

Johan Hellström
suppleant
johan.hellstrom@sff.se

Sebastian Sprill
suppleant
sebastian.sprill@sff.se

Valberedningen: My-Annie Svelander - info@awesomeskydiving.com, Catharina Gilljam - catharina.gilljam@gmail.com, Navid Haghipo - navid@84grams.se

Svenska Fallskärmsförbundet är en frivillig försvarsorganisation, medlem i Flygsportförbundet och Riksidrottsförbundet.

Transportstyrelsen har till Svenska Fallskärmsförbundet delegerat tillsynen av sporthoppning med fallskärm i Sverige.

www.sff.se

På hemsidan hittar du bland annat fakta, information, nyheter om hoppning och tidsningsarkiv

NY HEMSIDA EFTER 20 ÅR
UFFESHOPSHOP.SE

VÄLKOMMEN TILL UFFES HOPP SHOP

**SVERIGES STÖRSTA FALLSKÄRMSAFFÄR
- SEDAN 1981**

VÅRA PRODUKTER

HÖJD**HJÄLMAR****RIGGAR****FALLSKÄRMAR****OVERALLER****HJÄLMTILLBEHÖR****GLASÖGON****TANDEM****RESERVDELAR****KLÄDER****213**

år i sporten

27400

hopp

35

cuttar

21400

reservpackningar

Efter 20 år har vi en ny hemsida. Besök oss på **uffeshoppshop.se** för att köpa din utrustning. Med vår erfarna personal som tillsammans har 27400 hopp så får du den hjälp du behöver. Välkommen!

Uffes Hopp Shop AB

Kokillgatan 12 B, 721 33 Västerås
021-355 750
info@hoppshop.se